

PELASTUSOPISTO

Utbildningssystem och läroplan för avtalspersonal

2023

Godkänd
13.12.2023
Utbildningschefen
Räddningsinstitutet

Förändringar

Tema	Ämne	Datum
Läroplan	Godkännande av läroplanen	13.12.2023

Svensk text: 17.01.2023, Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund, Anders Ehrnsten

Innehåll

1	Allmänt	5
1.1	Läroplanen utvecklas.....	5
1.2	Avtalsbrandkårernas betydelse inom räddningsverksamheten	6
1.3	Värdegrund för avtalspersonalens studier.....	6
1.4	Lagstiftningen bakom läroplanen.....	7
1.5	Läroplanens terminologi	10
1.6	Den pedagogiska tanken bakom utbildningssystemet	13
1.7	Kunskapsmässiga målsättningar	16
2	Utbildningssystemet för avtalspersonalen	17
2.1	Ansvar, utbildningar och kurser	17
2.2	Responssystemet	18
3	Kurserna för avtalspersonalen.....	19
3.1	Allmänt om kurserna.....	19
3.2	Grundkurs i räddningsverksamhet (3 sp).....	22
3.3	Kurs i första hjälp (1 sp).....	26
3.4	Kurs i vägtrafikeräddning (1 sp)	29
3.5	Kurs i släckningsteknik (2,5 sp).....	31
3.6	CBRNE-kurs (1,5 sp).....	34
3.7	Kurs i första insats (2 sp)	36
3.8	Kurs i rökdykning (2 sp).....	40
3.9	Kurs i kemikaliedykning (1,5 sp).....	45
3.10	Kurs 1 i arbete på område med fallrisk (1 sp)	47
3.11	Kurs i ytbärgning (1 sp).....	50
3.12	Riskhantering vid framförande av utryckningsfordon - förarutbildning (0,5 sp).....	53
3.13	Gruppkurs (5 sp)	56
4	Befälsutbildning för avtalsbrandkårernas personal	61
4.1	Avtalsbrandkårens befälskurs (4 sp)	61
4.2	Anvisningar för studierna.....	63
4.3	Läroplan för kurs för industribrandchef i bisyssla (6 sp).....	67
5	Utbildning för ansvarsutbildare	72
5.1	Allmänt	72
5.2	Pedagogisk utbildning	74

5.3	Pedagogisk kompletteringsutbildning.....	77
5.4	Ämnesspecifik utbildning	78
5.5	Anvisningar som hänför sig till utbildningen av ansvarsutbildare	82
6	Källor.....	84
	BILAGA 1: Anvisning för utvärdering av lämplighetstester	85
	Förmåga att fungera i trånga och mörka utrymmen	85
	Förmåga att fungera på ett område med risk för fall.	86
	Allmänt om fobier	86
	Bilaga 2: Anvisning för hälsoundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet	88
	DEL 1: Anvisning för utvärdering av den sökandes lämplighet för grundkursen i räddningsverksamhet	88
	DEL 2: Läkarundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet	90
	Bilaga 3: Anvisning för hälsoundersökning inför kursen i rökdykning	92
	DEL 1: Anvisning för utvärdering av den sökandes lämplighet för kursen i rökdykning.....	92
	DEL 2: Läkarundersökning inför kursen i rökdykning.....	95

1 Allmänt

Detta är den läroplan som man hänvisar till i Räddningslagens 57§, moment 2. Läroplanen definierar utbildningen för avtalspersonal som deltar i räddningsverksamheten. Dessutom innehåller läroplanen också en läroplan för utbildningen av ansvarsutbildare för de olika kurserna.

Läroplanen är avsedd specifikt för de aktörer som ordnar och ansvarar för utbildningen av avtalspersonal samt för kursernas ansvarsutbildare och de personer som söker till kurserna.

1.1 Läroplanen utvecklas

Räddningsinstitutet har sedan 2019 utvecklat utbildningssystemet på så sätt, att det motsvarar de centrala kraven på avtalsbrandkårernas kunskapsmålsättningar. Utbildningssystemet utvecklas och förnyas kontinuerligt. De centrala delarna vid utvecklandet av utbildningssystemet har varit att utveckla ansvarsutbildarnas kunnande och de kritiska kunskapsområdena inom räddningsverksamheten, kurserna och att framställa kursmaterial.

”Räddningsinstitutet ska också ansvara för beredningen, uppdateringen och utvecklingen av läroplanen, utbildningen av utbildare, förandet av registret över utbildare samt produktionen av undervisningsmaterial för i räddningsverksamhet deltagande personal i bisyssla och personal hos en i 2 a § 1 mom. 5 punkten i räddningslagen (379/2011) avsedd avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal” (Lag om Räddningsinstitutet 2009).

Räddningsinstitutet använder sig av termen **avtalspersonal**. Till avtalspersonalen hör räddningsverkets **deltidspersonal** samt **personal i avtalsbrandkår** eller **annan sammanslutning** som ingått ett avtal och som deltar i räddningsverksamheten utgående från ett arbetsavtal eller annat avtal t.ex. ett brandkårsavtal. I enlighet med räddningslagen (379/2011) och lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) har man definierat en gemensam benämning som omfattar alla dessa tre personalgrupper. I fortsättningen använder man termen läroplan för avtalspersonal eller utbildningssystemet för avtalspersonal och dessa termer omfattar alla dessa olika personalgrupper.

Läroplanen görs upp och godkänns enligt de övriga utbildningsprocesserna på Räddningsinstitutet. På detta vis säkerställer man att examensutbildningen vid Räddningsinstitutet och utbildningen av avtalspersonal är synkrona med varandra och att båda utbildningarna utvecklas parallellt för att motsvara de krav verksamheten ställer. Vid uppgörande av läroplanen fäster man speciell uppmärksamhet vid att betrakta grunderna för utbildningshelheterna (kunskapsbehov och kunskapsmålsättningar för utbildningen inom olika kunskapsnivåer som uppstår ur dessa, pedagogiska lösningar, osv.). Läroplanen utvecklas kontinuerligt. I läroplanen för avtalspersonalen beskrivs systematiskt och på ett enhetligt sätt utbildningens och kursernas kunskapsmålsättningar. Planer för förverkligandet skrivs så att de möjliggör nya sätt för utförandet och andra nödvändiga förändringar inom kurserna utan att den godkända läroplanen i detta avseende måste förändras. Dessutom betonas inom inlärningsprocessen en större integrering av olika ämnesområden än tidigare samt integrering och kontinuitet mellan olika kurser.

Utvecklingsnätverkets åsikter får rikligt med utrymme och de styr å sin sida planeringen. Dessutom har Räddningsinstitutet ett utbrett kontaktnät av intressegrupper vars sakkunskap kan utnyttjas för att

utveckla systemet. När det gäller utvecklingsarbetet av utbildningssystemet och läroplanerna har Räddningsinstitutets planerare för avtalsbrandkårernas utbildningssystem, utbildningsinriktningarna, teamen samt de ansvariga lärarna i substansämnen en central roll. Räddningsinstitutet utnyttjar sin mångsidiga yrkesmässiga organisation och allmänt godtagbara praxis i sitt arbete.

1.2 Avtalsbrandkårernas betydelse inom räddningsverksamheten

25 § Räddningsverk samt avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

Det lokala räddningsväsendet ska ha ett räddningsverk för skötseln av uppgifterna inom räddningsväsendet. Det lokala räddningsväsendet kan i räddningsverksamhet enligt 32 § anlita en frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår, militärbrandkår (avtalsbrandkårer) eller någon annan sammanslutning som är verksam i räddningsbranschen enligt överenskommelse med dem. (Räddningslagen 379/2011).

I Finland finns ca 13 500 personer inom avtalsverksamheten som deltar i räddningsverksamheten. Avtalspersonalen hör till ca 500 avtalsbrandkårer och på ca 200 brandstationer fungerar räddningsverkets deltidspersonal. Dessutom finns det industribrandkårer där man t.ex. utbildat en del av fabrikspersonal för det egna behovet av räddningspersonal. Avtalspersonalen deltar i ca 70 000 uppdrag varje år inom räddningsverksamheten. I Finland utförs ca 110 000 räddningsuppdrag varje år. Avtalspersonal är viktig för räddningsväsendets beredskap speciellt på glesbygden. (Avtalsbrandkårerna i Finland 2018; Räddningsväsendets fickstatistik 2016-2020).

Avtalsbrandkårernas uppdrag varierar enligt verksamhetsområdet och sammansättning av brandkårens operativa grupp. Avtalsbrandkårerna utför i allmänhet alla typer av larmuppdrag inom räddningsväsendet. Dessutom utför ca 400 avtalsbrandkårer första insats uppdrag. Den första insats verksamhet som utförs av avtalsbrandkårerna, som en del av akutvården, har på många områden blivit en viktig del av akutvårdstjänsterna. Förutom larmuppdrag deltar avtalsbrandkårerna också i säkerhetsupplysningsverksamheten.

I ett glest bebyggt land som Finland är det oundgängligt att använda sig av avtalsbrandkårer och personal i bisyssla för att kunna arrangera ett effektivt räddningsväsende. Avtalsbrandkårerna sköter den första starten på ett område som motsvarar ca 90 % av landets totala area. På resten av området stöder avtalsbrandkårerna heltidsbrandkåren eller fungerar självständigt vid uppdrag som sker samtidigt. Avtalsbrandkårerna är en central resurs med vars hjälp man kan trygga räddningsväsendets tjänster jämnt i hela landet. Den frivilliga personalen och personalen i bisyssla utgör också en viktig del av räddningsverkets personal vid undantagsförhållanden. (Avtalsbrandkårernas förbunds hemsidor).

1.3 Värdegrund för avtalspersonalens studier

Räddningsverken behöver personal som har färdigheter och vilja att kontinuerligt utbilda sig och på så vis ha förutsättningar att förnya sitt eget kunnande. Med kunnande förstår man allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Jämsides med det omfattande kunnandet förutsätter man oftast också ett starkt specialkunnande samt en personlig förbindelse att utveckla sig

själ, gruppen och samfundet. Organisationerna blir plattare och beslutstagandet splittras vilket är utmanande. De sakkunnigas ansvar framhävs.

Personaltillväxt och utveckling är en kontinuerlig personlig inlärningsprocess: vid sidan av utvecklande av räddningsväsendets grunder för kunskap och färdigheter är det också viktigt att vara öppen för att förstå förändringar inom föreställningar, inställningar och värderingar. Förutom en stadig grund behövs allt oftare för uppdragen och verksamheten processliknande, tekniska och av räddningsväsendets kunnande oberoende allmänna färdigheter som t.ex. beredskap att utveckla praxis och att anamma nya verksamhetssätt som hjälper till att behärska osäkerheten i ett föränderligt samhälle och arbetsliv, förmåga att utvärdera och utveckla sina egna färdigheter att växelverka, förmåga till ett gott professionellt samarbete med andra, beredskap att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sitt eget kunnande och att utveckla sina färdigheter, förmåga att gestalta det framtida samhället och att väcka initiativrikedom för att förändra föråldrade eller icke fungerande praxis.

Personalens kunnande är också kunskap om värderingar: att förbinda sig till räddningsväsendets värderingar hjälper till att kunna handla rätt i yrket, arbetslivet och samhället. Medmänskligt, professionellt och naturligt – tillsammans.

1.4 Lagstiftningen bakom läroplanen

Räddningsverksamheten och utbildningen för detta styrs av flera olika stadganden av vilka de mest centrala är Räddningslagen (379/2011) och Statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011).

Räddningslagen 29.4.2011/379

25 § Räddningsverk samt avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

Det lokala räddningsväsendet ska ha ett räddningsverk för skötseln av uppgifterna inom räddningsväsendet. Det lokala räddningsväsendet kan i räddningsverksamhet enligt 32 § ansluta en frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår, militärbrandkår (avtalsbrandkårer) eller någon annan sammanslutning som är verksam i räddningsbranschen enligt överenskommelse med dem.

32 § Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Till räddningsverksamheten hör att:

- 1) ta emot larm,*
- 2) varna befolkningen,*
- 3) avvärja överhängande olyckor,*
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,*
- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,*
- 6) ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten.*

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte

kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation...

34 § Ledning av räddningsverksamhet

Om inte något annat har avtalats ska räddningsledaren komma från det räddningsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått. Räddningsverksamheten leds av en räddningsmyndighet. Verksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos räddningsverket eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar...

55 § Statens ansvar för utbildningen

Staten sköter yrkesutbildningen inom räddningsväsendet och övrig utbildning som hör samman med räddningsväsendet i enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

56 § Räddningsverkets ansvar för utbildningen

Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom.

57 § Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

För manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten är behörighetsvillkoren för en tjänst eller en uppgift sådan examen inom räddningsbranschen som motsvarar tjänsten eller uppgiften.

Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten.

Närmare bestämmelser om de examina och den utbildning som avses i 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407

7 § Behörighet för personal i bisyssla och avtalsbrandkårers personal som deltar i räddningsverksamhet

Av de personer i bisyssla som avses i 57 § 2 mom. i räddningslagen samt personer som hör till avtalsbrandkårer krävs det att

- 1) den som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst en sådan kurs i släckningsarbete som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan,
- 2) den som hör till befäl och underbefäl och som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst kursen för enhetschefer som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan eller har avlagt yrkesexamen för räddningsbranschen,
- 3) den som är brandkårschef, vid en sådan läroanstalt som avses i 55 § i räddningslagen, har genomgått minst kursen för avtalsbrandkårschefer eller grundkursen för industribrandchefer

i bisyssla eller har avlagt en sådan examen som avses i 6 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i denna förordning.

Av personer som deltar i räddningsdykningsuppdrag krävs det dessutom att de har genomgått en kurs som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan och som krävs för uppgiften.

Studier i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan

Räddningslagens 57§ stadgar om att av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för deltagande i räddningsverksamheten.

I enlighet med §7 mom. 1 i statsrådets förordning om räddningsväsendet stadgas att den som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst en sådan kurs i släckningsarbete som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan vilket idag har ersatts av Grundkursen i räddningsverksamhet.

I enlighet med §7 mom. 2 i statsrådets förordning om räddningsväsendet stadgas att den som hör till befäl och underbefäl och som deltar i släcknings- och räddningsarbetet har genomgått minst kursen för enhetschefer som följer en av Räddningsinstitutet fastställd läroplan eller har avlagt yrkesexamen för räddningsbranschen. Enhetschefskursen är idag Gruppchefskurs.

Första insats verksamheten och utbildningen som hänför sig till detta styrs av Hälso- och sjukvårdslagen (1326/201) och Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård (585/2017).

Hälso- och sjukvårdslag 30.12.2010/1326

40 § Den prehospitala akutsjukvårdens innehåll

Den prehospitala akutsjukvården omfattar (29.12.2016/1516)

1) sådan bedömning av vårdbehov samt sådan brådskande vård i fråga om patienter som insjuknat eller skadats plötsligt som primärt sker utanför en hälso- och sjukvårdsinrättning, med undantag för de uppdrag som avses i sjöräddningslagen (1145/2001), och vid behov transport av patienter till den enligt medicinsk bedömning lämpligaste vårdenheten samt förflyttningar i samband med plötsligt insjuknade eller skadade patienters fortsatta vård när patienten behöver krävande och kontinuerlig vård eller övervakning under förflyttningen, (29.12.2016/1516)

2) upprätthållande av beredskap för prehospital akutsjukvård,

3) vid behov ordnande av kontakt till psykosocial stödverksamhet för en patient, hans eller hennes närstående och andra som har del i händelsen,

4) medverkan i utarbetandet av regionala beredskapsplaner för storolyckor och exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården, tillsammans med andra myndigheter och aktörer, och

5) handräckning till polisen, räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsmyndigheterna och sjöräddningsmyndigheterna för fullgörande av uppgifter som dessa ansvarar för.

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt kan i beslutet om servicenivån bestämma att den prehospitla akutsjukvården ska inbegripa första insatsen. Med första insatsen avses att någon annan enhet som nödcentralen kan larma än en ambulans larmas i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en akut insjuknad eller skadad patient, och att personalen i enheten ger livräddande första hjälpen i enlighet med beslutet om servicenivån för den prehospitla akutsjukvården.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospitla akutsjukvård 287/2017

8 § Enheter och personal inom den prehospitla akutsjukvården

Med en enhet inom den prehospitla akutsjukvården avses ett fordon som hör till den operativa verksamheten inom den prehospitla akutsjukvården samt fordonets personal. Enheter inom den prehospitla akutsjukvården är ambulanser samt olika slags fordon för prehospitla akutsjukvård, läkar- och sjukvårdshelikoptrar och andra nödvändiga fordon.

I enheterna inom den prehospitla akutsjukvården ska det finnas följande personal:

1) i en enhet för första insatsen minst två personer med utbildning som lämpar sig för första insatsen, ...

1.5 Läroplanens terminologi

Identifiering och validering av tidigare inhämtad kunskap och kompetens – med detta avser man åtgärder som möjliggör att eleven kan få tidigare studier att fungera som en del av den kurs som man för tillfället utför. Kunskapen kan t.ex. komma via tidigare studier, via arbetslivet eller via fritidssysselsättningar. Via identifieringen kan man påvisa kunskaperna för dokumenteringen.

Identifiering och validering av tidigare inhämtad kunskap och kompetens innebär de åtgärder och praxis på vilket vis elevens tidigare anskaffad och erkänd utbildning utvärderas och dokumenteras. Inom verksamheten koncentrerar man sig på att utvärdera personens erkända kunskaper gentemot de målsättningar som finns beskrivna i läroplanen och det centrala innehållet. Kursdeltagaren skall förete kopior på kursintyg och betyg samt övriga lämpliga dokument över de prestationer och det kunnande som han hänvisar till. Vid behov skall kursdeltagaren visa sitt kunnande med separata teori- eller praktiska prov eller så kan man kräva noggrannare bevis för kunnandet.

Distansstudier – tidsbunden inläring. T.ex. en föreläsning som hör till kursen kan ordnas på distans genom att använda utrustning för datakommunikation.

Övning – plats- och tidsbunden praktisk undervisning där man strävar till så verksamhetstroga arbetsutföranden som möjligt.

Övningsplan – en plan enligt vilken man utbildar och övar de färdigheter som finns nämnda i målsättningarna i läroplanen och planen för genomförandet. Övningsplanen beskriver övningarnas kunskapsmålsättningar, modell för genomförandet, till buds stående resurser, tidtabell samt de säkerhetsdirektiv som hänför sig till övningen.

Självstudier – den del av kursens studier som eleven utför vid sidan om närstudierna på plats och tid som han själv väljer. Studierna kan omfatta olika inlärningsuppgifter, studier via nätet samt att förbereda sig för prov och tentamen.

Utbildare – en utbildare på kursen som har utsetts av den instans som arrangerar kursen.

Arrangör av kursen eller utbildningen – en organisation som ansvarar för kursen i enlighet med läroplanen, för att de funktioner och åtgärder som finns i planen för genomförandet anpassas lokalt, för utbildningen och för utvärderingen. Kursarrangören tar också hand om kursens ekonomi.

Utbildningens producent – ett räddningsverk eller annan organisation till vars centrala uppdrag hör att ordna utbildning för avtalspersonal. Övriga organisationer kan vara t.ex. Forsvarsmakten och läroanstalter inom industrin.

Utbildningsavsnitt – grundenhet för innehållet i kursen och utbildningen samt dess uppbyggnad vars omfattning och målsättning slagits fast i denna läroplan. Utbildningsavsnittet kan bestå av många olika typ av utbildning: lektioner, föreläsningar, inlärnings- och övningsuppgifter, föredrag och tentamen.

Kurs – en studiehelhet som består av undervisning och strukturer för inläringen. Kursens målsättningar finns inskrivna i läroplanen.

Närstudier – den del av studierna på kursen som förverkligas på en viss plats vid en viss tidpunkt. Kursens övningar är i alla fall närstudier. Övningarna kan också ordnas i mindre grupper på området; i detta fall är det ansvarsutbildarens uppgift att se till att utbildningen är jämbördig.

Studier – elevens målmedvetna verksamhet som styrs av kunskapsmålsättningarna och inläringen. Eleven är skyldig att delta i all undervisning som ordnas samt självständigt studera enligt de direktiv han fått.

Läroplan – ett dokument som beskriver målsättningarna, kärninnehållet och kraven på utförandet på de kurser som ingår i avtalspersonals kurssystem. I läroplanen beskrivs också principerna för utvärderingen.

Studiepoäng – anger den arbetsmängd som studieavsnittet kräver. En studiepoäng motsvarar i medeltal en 27 h arbetsinsats som en studerande lägger på studierna. I praktiken kan denna arbetsinsats variera bl.a. beroende på personens beredskap att studera.

Räddningsverksamhet – brådskande uppdrag som avser att rädda och beskydda människor, egendom och omgivningen när en olycka hotar eller redan har inträffat, att begränsa skador som uppstår pga. olyckan samt att minska på olyckans konsekvenser.

Pedagogik – sättet att ordna utbildningen samt principer för uppfostran och synsätt.

Simuleringspedagogik – inom räddningsbranschen anser man att yrkeskunskap består av 1) kunskaper 2) färdigheter och 3) attityder. Färdigheterna kan delas in i a) tekniska samt b) icke tekniska sociala samarbetsfärdigheter. Inläring ses som förändringar i dessa faktorer. Simulationspedagogiken (övningar) är en helhetsundervisningsmetod där inläringen baserar sig på 1) konstruktivistisk-realistisk samt 2) socio-konstruktivistisk syn på inläring. Inom den konstruktivistisk-realistiska synen ser man eleven som själv bygger upp (konstruerar) sin egen inre modell (den mentala modellen) och sitt kunskande utgående från trygga och ändamålsenliga verksamhetsmodeller för uppdrag inom branschen.

En dylik konstruktion av en inre modell och beredskap är den viktigaste delen inom yrkesutbildningen. Utbildarens uppgift är att skapa förutsättningar för inläringen och hjälpa eleven i hans uppgift att lära sig samt att med sin sakkunskap trygga att eleven bygger upp en realistisk yrkeskunskap för det praktiska arbetet. Inom simulationspedagogiken och speciellt vid inlärningsdiskussionerna efter övningarna där man positivt analyserar verksamheten betonas själv- och grupputvärdering samt utbildarens utvärdering. Den socio-konstruktivistiska synen tar med inläringens samhälleliga syns då man lär sig det mesta ämnena via sociala kontakter.

Avtalspersonal – en person inom räddningsväsendets system som verkar i en avtalsbrandkår eller utgående från ett personligt avtal (Räddningslagen 25§). Termen kan också användas för personer som deltar i en brandkår på sin arbetsplats (arbetsavtal med arbetsgivaren).

Avtalsbrandkår – en till räddningsväsendet hörande frivillig brandkår, industribrandkår, anstaltsbrandkår eller militärbrandkår som gjort avtal om skötsel av till räddningsverksamheten hörande åligganden med räddningsverket.

Test av kunskaperna – en uppgift eleven utför för att utbildaren skall kunna utvärdera hur eleven nått de målsättningar som finns för kunnandet.

Plan för genomförandet – en plan för förverkligandet av kursen som är uppgjord i enlighet med läroplanen. Planen görs upp av Räddningsinstitutet och kursens ansvarsutbildare ansvarar för att den verksamhet och de åtgärder som finns i planen anpassas till lokala förhållanden. Planen preciserar bl.a. följande:

- kunskapsmålsättningar
- centralt ämnesinnehåll
- rekommendation om förhållandet i timmar mellan när- och självständiga studier
- rekommendation för tidtabell för närstudierna och antalet utbildare
- prestationskrav
- uppföljningen av närvaro på närstudierna; definition hur man behandlar frånvaro
- ämnen som finns i de teoretiska proven
- praktiska prov
- bedömningsgrunder

Ansvarsutbildare – för varje kurs utses en ansvarsutbildare. Ansvarsutbildaren ansvarar för de allmänna arrangemangen och säkerheten på kursen. Ansvarsutbildarens skall ha utfört kursen för ansvarsutbildare på Räddningsinstitutet samt ha en i kraft varande licens att fungera som ansvarsutbildare. Utbildningen av ansvarsutbildare består av två delar: 1) pedagogisk utbildning och 2) ämnesspecifik utbildning. Tillsammans ges dessa två delar licens åt ansvarsutbildaren att fungera som ansvarsutbildare på kursen i fråga. Licensen är tidsbunden.

Studier via nätet – den del av utbildningen som under ledning kan utföras via inlärningsplattformen. Utbildningen kan innehålla t.ex. diskussioner, grupparbeten, uppgifter och sökande av information.

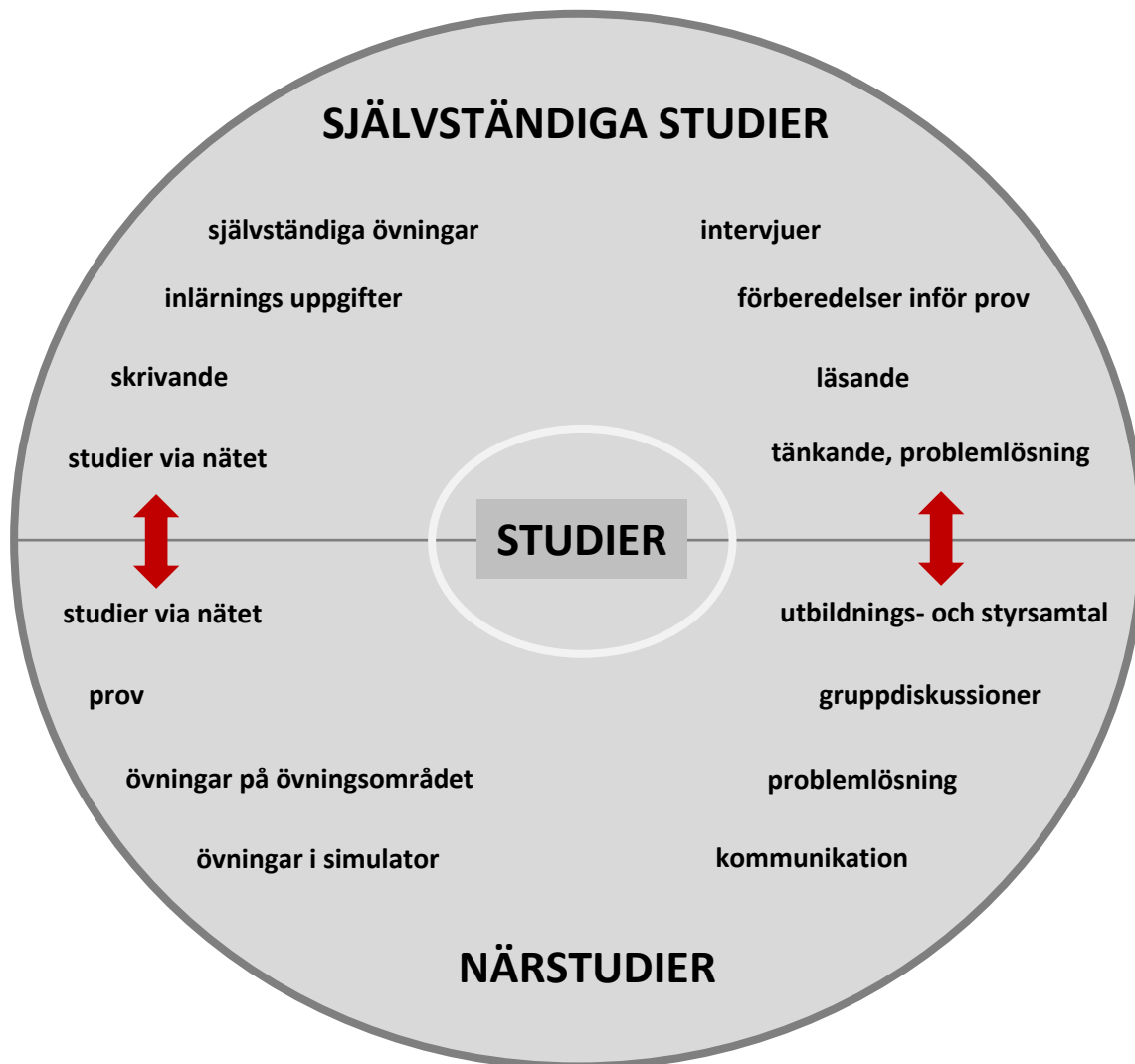

Bild 1. Studiemetoder

1.6 Den pedagogiska tanken bakom utbildningssystemet

Vid förändringar i inlärningsmiljön är det fråga om förändringar i samhället, utvecklingen inom synen på utbildning och förändringar inom didaktiken som betonar ett problemlösande, undersökande lärande som görs utifrån elevens behov, social växelverkan, inläring genom samarbete och individuellt arbete samt att inläringen flyttar sig eller skapar nätverk även utanför ett klassiskt klassrum. Förutom den fysiska dimensionen hör även en social, teknisk, lokal och didaktisk dimension till inlärningsomgivningen, samt även en kulturell dimension i ett mångkulturellt samhälle (Manninen, osv. 2007)

Man kan granska och förklara inläringen ur olika teoretiska synvinklar. Det finns rikligt av på detta sätt framtagna inläringsteorier och man kan klassificera dessa på många olika sätt. Tabellen på nästa sida presenterar de mest centrala teorierna är från en publikation gjord av Lindblom-Ylänne och Nevgi (2003). Utgående från de olika inläringsteserna bildar läraren och eleven en egen personlig uppfattning om vad inläring är.

	Delning av kunskap	Delning av strukturerad kunskap	Växelverkan mellan lärare och elev	Att förstå, hjälpa och stöda	Begreppsmässig förändring
Inlärningstes	Behaviorism	Kognitiv åskådning	Humanism	Konstruktivism	Socio konstruktivism
Lärares roll	förbereder och fördelar kunskapen	strukturerar informationen och förmedlar den	handledare och tränare	facilitator och hjälpare	förändringsagent och initiativtagare till utveckling, föregångare
Undervisning	förmedling av kunskap	väcka kunskapskontroverser och skapa en strukturerad framställning som logiskt stöder inlärningsprocessen	växelverkande, diskuterande process	processmässig undervisning vars målsättning är att stöda eleverna	utvecklande, vägledande och utbildning som leder till utvecklande av närmiljön
Elevens roll	passiv mottagare	mottagare, aktiv och experimenterande	deltagare	eleven ansvarar själv för sin inläring	eleven deltar i den gemensamma inlärningsprocessen och svarar även för de andras inläring
Innehåll	fastslaget på förhand i läroplanen	läraren organiserar och strukturerar innehållet i läroplanen inför utbildningen	läraren söker upp och väljer innehåll utgående från sin egen sakkunskap	slås fast och godkänns av läraren och eleven tillsammans	slås fast och skapas av eleven själv, innehållet förändras
Kunskap	kunskapen finns hos läraren, kunskapen övergår till eleven	kunskapen finns hos läraren, eleven får kunskapen genom att komma underfund om och genom att tillämpa	kunskapen finns hos läraren, eleven hittar den	eleven bygger själv upp sin kunskap	kunskap som konstrueras socialt tillsammans med andra

Tabell: de centrala teorierna enligt Lindblom-Ylänne och Nevgi

Baserande sig på Räddningsinstitutets strategiska linjedragning ser Räddningsinstitutet att inläringen bygger på det socio konstruktiva inlärnings begreppet, där inläringen är ett socialt och kulturellt fenomen. Kunskap och kunnande bygger via erfarenheter på det man tidigare lärt sig genom en social växelverkan. Eleven (kursdeltagaren) är en aktiv och ansvarstagande aktör och inläringen är inriktad på målet och målsättningarna, inläringen sker samhälleligt och kopplat till yrkesmässiga kontexter. Förutom de teoretiska kunskaperna lär man sig genom att göra saker så, att eleven (kursdeltagaren) kan tillämpa det han lärt sig i yrkesmässiga arbetsuppgifter. Förmågan till ett livslångt lärande är en central del i ett kontinuerligt föränderligt arbetsliv och samhälle.

Inläringen ses också som konnektivistisk (Siemens, 2004) inom Räddningsinstitutet, där man utnyttjar teknologi vid inläringen via olika digitala omgivningar och inläringen innebär, att man skapar kopplingar och kontakter via den information man fått via olika informationskällor och nätverk. För företrädare av den s.k. digitala generationen är de vanligaste kanalerna för inläring långt digitala. Elevers (kursdeltagarens) egna kunskapsbaser, kunskaper, värden och inställning utnyttjas. Man söker information, bygger upp och delar denna ensam och tillsammans genom att utnyttja mobil audiovisuell kommunikation, ljud, bilder och sociala media. Inläringen är aktiv, funktionell och gruppcentrerad och informationen uppdateras kontinuerligt.

Intresse är ett nyckelord för inläringen och detta stöds av de nya teknologierna och digitaliseringen och de redskap som detta för med sig. På samma sätt hjälper den nya praxisen, som baserar sig på företeelsepedagogik, eleverna att ta redan förekommande intresseobjekt som en del av verksamheten och som kan stödas med hjälp av den nya teknologin. På samma gång kan de mera flexibla utbildningsutrymmena ge möjlighet till nya verksamhetsformer och pedagogiska praxis med vars hjälp man kan hjälpa eleven att utveckla sin egen funktionalitet och ägande gentemot sin inläring och sin verksamhet. På detta vis styr, följer upp och verkar läraren som en sakkunnig. En bra pedagogik är den centrala punkten medan utrustningen och elevernas samfundsmässiga verksamhet fungerar som en möjlighet för den förstående eleven (Lonka, 2015).

Målsättningen för inläringen	Utbildningsmässiga handlingar	Studieverksamhet	Omgivningens roll
Att samla in information	Att erbjuda information	Läsa, lyssna, iaktta, göra, uppleva	Inspirerande, erbjuder information, autentisk eller simulerad omgivning
Att komma ihåg	Kontroll	Repetera, minnas, upprepa	Omgivning och utrustning som möjliggör repetition och växelverkan
Att förstå	Styrning av processerna	Försöka, processera, fråga ut, diskutera, reflektera	Försöksomgivning som möjliggör repetition och växelverkan (människor, ämnen man skall lära sig)
Att tillämpa	Övning	Utföra, tillämpa, öva	Autentisk eller simulerad omgivning som möjliggör tillämpning och utförande av det man lärt sig

Lära ut, studier och att lära sig (Opettaminen, opiskelu ja oppiminen, Manninen et. al, 2007).

De förändringar som skett inom didaktiken betonar eleven i centrum, problemcentrering samt samarbete och samfundsbetonade studier med social växelverkan. Den centrala punkten vid inläring är nu-förtiden en roll som handledare i stället för att dela ut kunskap, men rollen kan växla beroende på vilka verksamhetsmodeller läraren använder.

Elevens (kursdeltagarens) självstyrning och att lära sig att lära sig är den centrala punkten i inlärningskulturen. Toivola (2015) konstaterar, att elevens (kursdeltagarens) självstyrning stöds av självutvärderingar och att konkretisera den målsatta inläringen. Förändringen inom inlärningskulturen är en fråga om hur teknologin, digitaliseringen och elevens kunskapspotential kan utnyttjas och på så sätt motivera eleven att lära sig. Praxis som befrämjar inläringen kan eleverna (kursdeltagarna) i grupp dra nytta av innan den praktiska utbildningen och/eller efter denna då eleven (kursdeltagaren) analyserar sin egen verksamhet i nätet. Övningar är praktisk utbildning som är bunden till tid och plats då man eftersträvar till att imitera så verksamhetstroga situationer som möjligt. Det kunskapsmässiga kunnandet utmäts i arbetsmoment som kräver färdigheter. Oftast utförs arbetet i par eller i en grupp vilket också kräver goda sociala egenskaper. Med hjälp av övningar strävar man till att speciellt förstärka inläringen av de praktiska färdigheterna i olika sociala konstruktioner (individ, par, grupp).

1.7 Kunskapsmässiga målsättningar

Avtalspersonalens kurser har beskrivits utgående från de målsättningar som satts upp för kunnandet. Målet för studierna (learning outcomes) beskriver vad eleven förväntas kunna när kurshelheten är utförd. Man strävar till att beskriva vad eleven vet, förstår eller klarar av att utföra som ett resultat av studierna.

Som grund för målsättningarna finns de kunskapsbehov som är i en central roll för att avtalspersonalens verksamhet skall vara lyckad. Kursens målsättningar utgår från en miniminivå. Genom att fastställa målsättningar för kunnande och utvärdering ser man till, att varje elev får åtminstone de kunskaper, färdigheter och den inställning som är grundläggande för att klara av uppdragen och för att kontinuerligt bygga på sina kunskaper i framtiden.

Målsättningarna är gjorda så, att de innehåller följande saker: ett verb, som berättar vad man väntar sig att eleven kan göra i slutet av kursen; ett eller flera ord som beskriver sakerna som eleven har att göra med; ett eller flera ord som beskriver att man uppnått kunskapen.

De olika kunskapsnivåerna har beskrivits genom att bearbeta Blooms taxonomi på följande sätt:

1. Nivån minnas
Att minnas kan definieras som en förmåga att hålla i minnet eller att i minnet återskapa saker utan att man nödvändigtvis förstår sakerna. I denna läroplan används bl.a. följande verb på minnesnivån: *definiera, känna igen, lista, beskriva, göra efter, komma ihåg.*
2. Nivån förstå
Att förstå kan definieras som en förmåga att tolka den information man lärt sig. I denna läroplan används bl.a. följande verb på nivån att förstå: *förklara, skilja åt, rapportera, bistå, utvärdera.*
3. Nivån tillämpa
Att tillämpa kan definieras som förmåga att använda saker man lärt sig i nya situationer eller förmåga att använda idéer och begrepp vid problemlösning. I denna läroplan används bl.a. följande verb på nivån att tillämpa: *använda, välja, handla, applicera, utföra, förverkliga, föreslå, göra.*
4. Nivån analysera
Att analysera kan definieras som förmåga att dela upp informationen i komponenter och söka förhållanden och idéer mellan dessa (förmåga att förstå en organisatorisk struktur). I denna läroplan används bl.a. följande verb på nivån att analysera: *analysera.*
5. Nivån värdera
Att värdera definieras som förmåga att utvärdera värdet av tankar och lösningar: *utvärdera, dra slutsatser, motivera.*
6. Nivån skapa
Att skapa kan definieras som förmåga att utvärdera och värdera material för ett visst ändamål samt förmåga att få till stånd någonting nytt: *bygga upp, utvidga, utveckla.*

2 Utbildningssystemet för avtalspersonalen

2.1 Ansvar, utbildningar och kurser

Utbildningssystemet för avtalspersonal är ett flerdimensionellt internationellt utbildningssystem som via utbildningar och kurser producerar behörighet för ansvarsutbildare samt behörighet för avtalspersonal för olika uppdrag inom räddningsväsendet. Räddningsinstitutet ansvarar för avtalspersonalens läroplan, utbildandet av ansvarsutbildare samt för de utbildningsregister som hänför sig till detta och för att producera utbildningsmaterial för kurserna. Räddningsinstitutet utbildar ansvarsutbildarna och avtalspersonalens befäl.

Räddningsverken kan själv ordna kurserna eller göra ett avtal om arrangemangen av utbildningen med en tredje part. Ansvarsutbildarna genomför utbildningen i samråd med arrangören av utbildningen i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för de olika kurserna. Bild 2 visar kursutbudet för 202 i enlighet med Räddningsinstitutets utbildningssystem.

Bild 2. Utbildningssystemet för avtalspersonal som deltar i räddningsverksamhet.

Räddningsinstitutets ordnar följande kurser:

- Pedagogisk utbildning för ansvarsutbildare
- Ämnesvis utbildning för ansvarsutbildarna
- Kurs för avtalsbrandkårernas chef
- Grundkurs för industribrandchef i bisyssla

Kurser som ordnas regionalt:

- Grundkurs i räddningsverksamhet
- Kurs i första hjälp
- Kurs i första insats
- Kurs i vägtrafikräddning
- Kurs i rökdykning
- Kurs i ytbärgning
- Kurs i arbete på område med fallrisk (PVAT-1)
- Gruppchefskurs
- Kurs för säker körning med utryckningsfordon
- Kurs i släckningsteknik
- CBRNE-kurs
- Kurs i kemikaliedykning

2.2 Responssystemet

Räddningsinstitutet använder ett systematiskt responssystem med vars hjälp man strävar till att svara mot de utbildningsmål som utvecklas ur det nationella kunskapsbehovet samt för att säkerställa en enhetlig och högkvalitativ utbildning.

Räddningsinstitutet samlar in respons av utbildningsverksamheten från den utbildning de själv anordnar samt från de regionala kurserna. Responserna från de regionala kurserna samlas in via ett responsformulär som man länkar till i Koulumaali-portalen. Enkäten är riktad till kursdeltagarna, utbildarna och ansvarsutbildaren.

Räddningsinstitutet behandlar responserna man får i enlighet med institutets processer med jämna mellanrum. Responserna från kursdeltagarna, utbildarna och ansvarsutbildarna används för att utveckla läroplanen, planerna för förverkligandet samt kursmaterialet i Koulumaali-portalen.

Förutom detta förväntar man sig att de som ordnar utbildningen och ansvarsutbildarna själva också samlar in respons gällande sin egen verksamhet att analysera responserna och att utveckla sin egen verksamhet utgående från responserna.

3 Kurserna för avtalspersonalen

3.1 Allmänt om kurserna

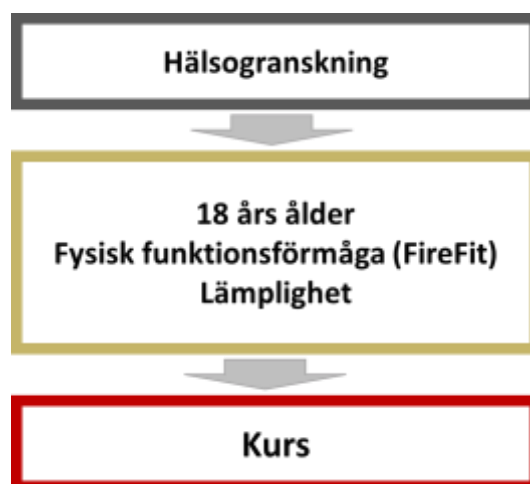
3.1.1 Urvalsprinciper för kurserna

En effektiv och säker räddningsverksamhet försätter kunnande. Kunnandet bildas av kunskaper, färdigheter och attityder. Avtalspersonalens motivation är hög och inställningen till räddningsverksamheten är mycket god liksom till utbildning som hör till detta. Vissa av uppgifterna inom räddningsväsendet kräver att man skaffar och upprätthåller kunskaper, t.ex. lämpligheten för uppgifterna i fråga samt också god fysisk och psykisk funktionsförmåga.

När det gäller utbildning av avtalspersonal inom räddningsverksamheten har man utarbetat urvalsprinciper för respektive kurs som baserar sig på kursens innehåll och avsikt. Urvalsprinciperna baserar sig på de stadganden som styr räddningsbranschen. Räddningslagen (379/2011) förpliktigar räddningsverken att se till att avtalspersonalen får adekvat utbildning för sina uppdrag i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan. Förutom de lagar som gäller räddningsväsendet är de lagar som allmänt stadgar om arbets säkerhet och -hälsa och inrikesministeriets anvisningar som gäller räddningsväsendet en central del när det gäller utbildningen av avtalspersonalen samt arbetsarrangemangen. De mest centrala delarna är Räddningslagen (379/2011), Förordningen om räddningsväsendet (404/2011), Lagen om Räddningsinstitutet (607/2006), Arbetarskyddslagen (738/2002), Lagen om företagshälsovård (1383/2001), Statsrådets förordning om arbeten som är särskilt skadliga och farliga för unga arbetstare (475/2006) samt Inrikesministeriets anvisningar om Räddningsdykning 2007, Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga 2016 och Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet 2021.

Urvalskriterier för kurserna är:

- ålder
- grundläggande utbildning (kurser)
- lämplighet i enlighet med hälsotillståndet
- lämplighet i enlighet med den fysiska funktionsförmågan
  - FireFit tester
  - test av simkunskap
  - kropps kontroll och balans
- lämplighet att arbeta t.ex. i mörker, områden med fallrisk (höga höjder), i slutna utrymmen, i vatten, osv.

I denna läroplan har man beskrivit urvalsprinciperna i enlighet med bredvid stående figur. Rutor med grå ram beskriver i allmänhet kontroll av hälsotillståndet genom en läkarundersökning. Den guldfärgade ramen indikerar krav på ålder, fysisk funktionsförmåga och lämpligheten. En röd ram indikerar den kurs man söker till eller tidigare utförda kurser. Ordningen på rutorna är också av betydelse för att man skall kunna beakta sakerna i rätt ordningsföljd.

Inrikesministeriets [Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga](#) (2016) nämner följande om hur hälsotillståndet skall utvärderas: ”Den första undersökningen görs innan man deltar i utbildning och det rekommenderas att undersökningarna görs centraliserat i områdena. Hälsoundersökningen vid den första undersökningen omfattar en intervju utifrån förhandsuppgifter, en klinisk läkarundersökning och sådana kompletterande undersökningar som läkaren anser vara nödvändiga”. Räddningsinstitutet rekommenderar att räddningsverken och avtalsbrandkårerna följer direktiven i anvisningen.

Den fysiska funktionsförmågan bedöms med hjälp av ett konditionstest enligt den s.k. FireFit-metoden, dvs. FireFit-indexet. Testet består av en del som med hjälp av cykelergometer mäter prestationsförmågan hos andnings- och cirkulationsorganen samt en del som mäter muskelstyrka och muskeluthållighet. För ny avtalspersonal kan man efter hälsokontrollen göra en bedömning av den fysiska funktionsförmågan med FireFit metoden varvid personen för en personlig respons utgående från testresultatet. Responsen hjälper personen att vid behov utveckla sin fysiska funktionsförmåga.

Genom att utföra lämplighetstesterna (bilaga 1) får avtalspersonalen en bättre bild av sin förmåga att verka vid olika uppdrag inom räddningsverksamheten. Dessutom ger utvärderingen information om vilka egenskaper man möjligtvis borde utveckla för att bättre klara av olika situationer på kurserna och räddningsuppdragen i fortsättningen.

3.1.2 Koulumaali inlärningsportalen

Räddningsinstitutets Koulumaali projekt har resulterat i en utbildningsportal för räddningsbranschen där man på ett och samma ställe kan ha uppdaterat utbildningsmaterial för såväl Räddningsinstitutet, räddningsverken och de som jobbar med utbildning av avtalsbrandkårernas personal. Man kan studera på de olika kurserna via Koulumaali när man utfört kursen i datasäkerhet och då man efter godkännande till kursen får en kursnyckel för kursen i fråga.

Användandet av Koulumaali-portalen kräver att den organisation som anordnar utbildningen och Räddningsinstitutet har gjort upp ett avtal om detta, dessutom krävs personliga inloggningsuppgifter av alla som använder portalen. Räddningsverken ansvarar för användaruppgifterna för sin egen personal och avtalspersonalen inom sin egen organisation. Kurserna på Koulumaali använder tre olika användarnivåer; huvudanvändare, ansvarsutbildare och kursdeltagare. Nedan finns de olika nivåerna presenterade.

Huvudanvändaren (lärare) ansvarar för uppdateringen av kursen. Han kan bl.a. skapa kursnycklar, lägga till eller ta bort elever på kursen, göra olika inställningar t.ex. hur kursen syns, lägga till eller ta bort material från kursen.

Ansvarsutbildaren (gästande lärare) på kursen kan använda Koulumaali i den utsträckning som enligt hans roll är ändamålsenligt. Man kan bl.a. kontrollera kursdeltagarnas prestationer och framsteg på kursen, inlämningsuppgifterna samt har tillgång till material avsett för utbildarna. Bearbetning eller radering av material är inte möjligt på denna nivå. Även andra utbildare på kursen har samma rättigheter som ansvarsutbildaren.

Kursdeltagarna (studerande) kan använda materialet i Koulumaali i den utsträckning det är ändamålsenligt för den specifika kursen.

3.1.3 Deltagande i utbildning

Frånvaro

Kursernas längd är begränsad med beaktande av kunskapsmålsättningarna vilket innebär, att man skall undvika frånvaro. Om man är sjuk eller konvalescent kan man dock inte delta i övningarna.

Om kursdeltagaren har en godtagbar orsak till frånvaro kan ansvarsutbildaren godkänna frånvaro från närstudierna. Utgångsläget är, att man inte får vara mera frånvarande än 4 h per en studiepoäng. Frånvaron får dock inte medföra olägenheter för kursdeltagaren eller att man inte uppnår kursens målsättning. Ansvarsutbildaren kan utvärdera ett särskilt prov som kursdeltagaren utför för att försäkra sig om kursdeltagarens kunskaper. Man kan också, förutom gällande övningarna, delta i lektionerna via fjärruppkoppling om det är möjligt. Man bör på förhand komma överens om detta med ansvarsutbildaren eller utbildaren.

Avbrytande av kursen

Kursdeltagaren skall uppnå de kunskapsmålsättningar som finns för kursen. Hur man uppnått målsättningarna utvärderas på kursens övningar och möjliga tentamen i enlighet med planen för förverkligandet.

Kursen avbryts för kursdeltagaren om:

- kursdeltagaren inte kan delta i övningarna (över 4 h frånvaro per en studiepoäng eller en tillfällig begränsning i funktionsdugligheten, t.ex. benbrott)
- kursdeltagaren uppnår inte kursens kunskapsmålsättningar
- kursdeltagaren riskerar, medvetet eller omedvetet, de övriga kursdeltagarnas säkerhet.

Ifall kursens avbryts kan kursdeltagaren utföra kursen till slut inom de följande 12 månaderna, efter detta skall hela kursen tas om från början.

3.2 Grundkurs i räddningsverksamhet (3 sp)

3.2.1 Inledning

Godkänt utförande av grundkursen i räddningsverksamhet motsvarar den grundläggande utbildningen som krävs för att kunna delta i räddningsverksamheten.

Grundkursen i räddningsverksamhet består av två delar. Under den första delen av kursen lär man sig personliga färdigheter och under den andra delen lär man sig de uppgifter och uppdrag som räddningsgruppens medlemmar har.

Den första delen är en introduktionsutbildning för ny avtalspersonal inom räddningsväsendet som omfattar räddningsväsendets arrangemang, värderingar samt terminologin inom räddningsverksamheten och ger gemensamma förutsättningar inför del två, såväl för nya inom verksamheten som för dem som länge fungerat inom brandkårernas ungdomsavdelningar.

Den andra delen ger de grundläggande förutsättningarna att på ett säkert fungera som medlem i räddningsgruppen vid de inledande klareringarna vid släcknings- och räddningsuppdrag. Innan en person inleder del två av kursen skall man genomgå en hälsogranskning som säkerställer att personen i fråga är lämplig för kursen både vad som gäller hälsotillståndet och funktionsförmågan.

3.2.2 Grundkurs för räddningsverksamhet, del 1 (1 sp)

Del 1 av grundkursen i räddningsverksamhet kan också kallas introduktionsutbildning, men denna del uppfyller endast en del av den lagstadgade introduktionen som en arbetsgivare skall utföra. Då man uppnår de kunskapsmålsättningar som är uppställda för del 1 av kursen får man förutsättningar att lära sig nya saker i del 2 av kursen. Det största ansvaret för inläringen på kursen, som för all inläring, ligger på kursdeltagaren själv. Utbildningen sker i stor utsträckning självständigt via materialet som finns på Koulumaali portalen. Som stöd för inläringen skall det finnas en ansvarsperson i den egna brandkåren som också tar hand om de övningar som skall utföras i den egna brandkåren.

Den första delen kan också i sin helhet utföras genom närstudier också i tätt samarbete med del 2. I varje fall skall man klarat av del 1 på godkänt vis innan man deltar i del 2.

Utförande av kursen

Den första delen av kursen är avsedd att inledas genast då personen ansluter sig brandkårsverksamheten. Introduktionen stöder den sociala växelverkan och gruppsamvaron samt ger innehåll och intressanta saker att göra. Ifall del 1 utförs i den egna brandkåren under ett längre tidsintervall har arbetsgivaren möjlighet att utvärdera hur personen i fråga lämpar sig för verksamheten. Utförande av del 1 av grundkursen i räddningsverksamhet förutsätter att man registrerar sig på Koulumaali portalen.

Utföranden på del 1 får inte vara äldre än 12 månader då kursdeltagaren fortsätter med del 2 av kursen.

Innehåll del 1

Kunskaper:

- räddningsväsendet
- räddningsväsendets värderingar
- enhets- och anropsbeteckningar
- släckningsfordonets släcknings- och räddningsutrustning
- uppkopplingar och klareringar som används vid vattentransport
- riskhantering vid framförande av ett utryckningsfordon
- vägsäkerhetsutbildning
- säkerhetsdirektiv

Färdigheter:

- påklädning av branddräkten
- knopar
- grundläggande hantering av Virve radiotelefon

Teorin studeras i huvudsak som självstudier via Koulumaali portalen. Kunnandet verifieras genom att man utför repetitionen för varje ämne i Koulumaali på ett godkänt sätt. De personliga färdigheterna verifieras med hjälp av färdighetsprov på del 2.

3.2.3 Grundkurs för räddningsverksamhet, del 2 (2 sp)

På kursens andra del lär man sig de inledande klareringarna som hör till räddningsgruppen vid släcknings- och räddningsuppdrag och de personliga kunskaperna och färdigheterna som krävs av en medlem i räddningsgruppen. Teoriutbildningen sker med föreläsningar. Personliga och gruppvisa färdigheter samt hur man fungerar som en medlem i en räddningsgrupp lär man sig via praktiska övningar.

Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 16 år
- vara lämplig för grundkursen i räddningsverksamhet utgående från sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga
- på godkänt sätt utfört del 1 av grundkursen i räddningsverksamhet innan del 2 påbörjas.

”En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet skall delta i en hälsogranskning vars avsikt är att säkerställa att personen är lämplig för kursen utgående från hälsotillståndet och funktionsförmågan. Den läkare som utför hälsogranskningen skall helst vara en läkare inom arbetshälsovården eller en specialist inom allmän läkarvetenskap. Läkaren skall vara bekant med

de krav som ställs på hälsotillståndet och funktionsförmågan för att kunna genomföra kursen samt vilka principer som finns för utvärderingen av lämpligheten (TTL 2022).

Anvisningar för hälsogranskningen finns i bilaga 2 och finns också att tillgå på Räddningsinstitutets hemsidor. Ansvarutbildaren är skyldig att utreda förutsättningarna för deltagandet i kursen redan i det skede man söker till kursen.

Kursinnehåll del 2

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras endera som närstudier eller distansstudier, närstudier med praktiska övningar vid varierande övningsobjekt samt självständiga studier.

Kursen innehåller följande delområden:

- arbets säkerhet och personlig skyddsutrustning
- räddningsgruppens verksamhet
- radiotrafik
- förstahandssläckning
- nödförstahjälp
- tryckluftsandningsaggregatet
- släckningsfordonets utrustning
- klareringar som hör till räddningsgruppens inledande åtgärder
- vattenförsörjning
- skapande av en säker verksamhetsomgivning och dirigering av trafiken
- verksamhet vid ett larmuppdrag

Kunskapsmålsättningar

Grundkursen i räddningsverksamhet ger grundläggande förutsättningar att verka som medlem i räddningsgruppen i par med en mera erfaren person vid de klareringar som hör till räddningsgruppen första åtgärder vid släcknings- och räddningsuppdrag. Målsättningarna omfattar båda delarna av kursen.

En person som uppnått kursens kunskapsmålsättningar har följande kunskaper, färdigheter och attityder gällande räddningsverksamhet:

På minnesnivån

- kan berätta om den fysiska konditionens betydelse för att upprätthålla arbetsförmågan och som en förutsättning att klara av uppdraget
- kan berätta om arbetarskyddsåtgärder inom räddningsverksamheten

På nivån förstå

- förstår räddningsverkets och den enskilda avtalspersonalens ställning och betydelse i samhället som producent av det egna verksamhetsområdets tjänster
- kunna använda personlig skyddsutrustning som tryckluftsandningsaggregat samt med andra metoder skydda sig mot hälsovådliga ämnen och faror
- kan handla på ett arbetssäkert sätt i enlighet med säkerhetsdirektiv med beaktande av de faror som finns i räddningsverksamheten samt kan utvärdera de risker detta förorsakar

På nivån tillämpa

- kan fungera som en medlem i räddningsgruppen och förstår hur den egna verksamheten inverkar på hela gruppens resultat
- kan de grundläggande färdigheterna som krävs av en medlem i räddningsgruppen
- kan handla vid situationer som kräver nödförstahjälp och inledande åtgärder som gäller räddningsverksamhet

På nivån värdera

- känner till de värderingar och stadganden som förpliktigar och styr räddningsväsendet och tar räddningsväsendets värderingar i beaktande i sin egen verksamhet
- kan verka i enlighet med räddningsväsendets värderingar och på så sätt, att de övriga gruppmedlemmarnas säkerhet inte äventyras
- kan så bra som möjligt verka i enlighet med målsättningarna och målen för en bra arbetsgemenskap

Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.2.4 Efter kursen

Efter denna kurs har kursdeltagaren fått den grundläggande beredskapen att fungera i olika uppdrag inom räddningsväsendet. Arbetsgivaren skall introducera personen i de olika arbetsuppgifterna som man kan hamna att utföra. När personen utnämns till alarmavdelningen (se Arbetarskyddslagen 738/2002, 2 kap - Arbetsgivarens allmänna skyldigheter - 14 § Undervisning och handledning för arbetstagarna) skall den som gör utnämningen försäkra sig om att kursdeltagaren förmår fungera tryggt vid alla larmuppdrag utan att riskera sin egen eller andra personers säkerhet som deltar i räddningsverksamheten. Den utnämnda personen får verka enbart i sådana uppdrag till vilka personen har utbildning, erfarenhet och fått introduktion till.

3.3 Kurs i första hjälp (1 sp)

3.3.1 Inledning

Första hjälp är en del av vårdkedjan vid vård av en person som plötsligt insjuknad eller råkat ut för en olycka. Första hjälp innebär den hjälp som ges på platsen åt den som plötsligt insjuknad eller råkat ut för en olycka med avsikten att trygga de centrala livsfunktionerna och förhindra att personen tillstånd förvärras. Det är av central betydelse för vårdkedjan att då ansvaret flyttas vidare inom vårdkedjan bör informationen om den nödställdas situation och vilka förändringar som skett samt vilka vårdåtgärder som utförts förmedlas ända fram till den slutliga vårdplatsen. Detta förutsätter att alla inom vårdkedjan känner till de olika hjälpnivåerna (Silfvast & Kinnunen, 2012).

Nödförstahjälp innebär de åtgärder som görs åt en nödställd som i bästa fall kan förhindra att den nödställda avlider. Faktorer vid nödförstahjälp är t.ex. förflyttning av den nödställda från en omedelbar fara, grundläggande återupplivning (HLR-D), öppnande av andningsvägarna utan hjälpmedel, stillande av blodflöde med händerna eller tillfälliga tryck- eller snörförband samt den initiala bedömningen (DrABC).

Kursen i första hjälp följer innehållet i den nationella kursen i första hjälp men tar speciellt i beaktande avtalspersonalens verksamhetsomgivning och organisation. De uppdrag som avtalspersonalen råkar ut för är i princip helt andra än de som lekmän råkar ut för.

3.3.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 16 år

Det rekommenderas att den sökande skall få introduktion i nödförstahjälp till exempel på brandkårens veckoövningar.

Nödförstahjälp innehåller:

- identifiering av nödsituationen
- störningar i de grundläggande livsfunktioner:
  - andningen: kontroll av andningsvägarna, främmande föremål i andningsvägarna
  - blodcirkulationen: stillande av större blödningar
  - medvetandet: medvetslös i sidoläge
- livlös: grundläggande återupplivning (HLR-D)

3.3.3 Kursbeskrivning

Kursen i första hjälp är en del av grundutbildningen för avtalspersonalen. Målsättningen är att förbättra förutsättningarna för personalen som deltar i räddningsverksamhet att fungera i olika räddningsuppdrag och anpassa funktionerna till helheter med vars hjälp man förbättrar räddningsverksamhetens prestationsförmåga.

Efter utförd kurs i första hjälp har kursdeltagaren möjlighet att söka till kursen i första insats. På kursen koncentrerar man sig på sådana nödsituationer som avtalspersonalen kan stöta på både i det civila samt i samband med räddningsuppdrag inom räddningsverksamheten.

3.3.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen i första hjälp kan:

På nivån minnas

- beskriva när personen man möter är en nödlägespatient

På nivån förstå

- identifiera och påbörja första hjälp åtgärder som är livräddande
- förklara hur man ser till att andningsvägarna hålls öppna
- förklara hur man förbereder sig och handlar vid de vanligaste situationerna där det krävs första hjälp
- känna igen en nödlägespatient, ett sjukdomsanfall eller en skadepatient

På nivån anpassa

- påbörja HLR-D processen på en livlös person
- påbörja enkla första hjälps åtgärder med den utrustning som finns i räddningsenheten
- anpassa sina kunskaper och färdigheter vid typiska nödsituationer
- påbörja åtgärder för nödförstahjälp då man möter en nödlägespatient vid ett räddningsuppdrag och anpassa olika funktioner till helheter

3.3.5 Kursinnehåll

Innehållet i kursen i första hjälp baserar sig på de nationella anvisningarna för första hjälp och "käypä hoito" rekommendationerna.

Kursen inleds med förhandsuppgifter där kursdeltagaren bekantar sig med första hjälp utrustningen på den egna brandstationen och i räddningsenheten.

På kursen i första hjälp behandlas följande teman:

- identifiering av nödlägespatient och livräddande första hjälp åtgärder
- nödanmälan
- möte med en livlös nödställd och HLR-D
- säkerställa öppna andningsvägar
- möte med en medvetslös nödställd
- stillande av massivt blodflöde
- möte med en nödställd som plötsligt insjuknat eller skadats
- allmänna situationer som kräver första hjälp, hur man förbereder sig på dessa, identifiering av ett nödläge och påbörjandet av livräddande första hjälp åtgärder

- inledande åtgärder för nödförstahjälp med hjälp av den utrustning som finns i räddningsenheten vid möte av en nödlägespatient i samband med de vanligaste räddningsuppdragen (trafikolyckor, byggnadsbränder, vattenräddning och CBRNE-situationer)
- första hjälpens betydelse inom vårdkedjan för en nödställd som plötsligt blivit sjuk eller skadad och att identifiera sin egen roll som en del av vårdkedjan

3.3.6 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.3.7 Kursmaterial

Kursen använder Räddningsinstitutets Koulumaali-portal. I huvudsak finns allt material i kursportalen. Förutom dessa kan man använda följande källor till lämpliga delar som material för självstudier och introduktion:

- Suomen ensiapuohjeet 2016 (Suomen Elvytysneuvosto)
- Euroopan elvytysneuvoston (ERC) ja kansainvälisen elvytysneuvoston (ILCOR) suosituksiin perustuvat ensiapuohjeet, jotka toimivat ensiapukoulutuksen perustana
- Återupplivning. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Elvytysneuvoston, Suomen Anestesiologiyhdistyksen ja Suomen Punaisen Ristin asettama työryhmä, 2021. Finns på nätet (på finska): <https://www.kaypahoito.fi/hoi17010>
- Korte Henna ja Myllyrinne Kristiina. 2017. Ensiapu. Suomen Punainen Risti. Otavan kirjapaino
- Röda Korsets hemsidor: <https://www.rodakorset.fi/forsta-hjalpen/forsta-hjalpen-anvisningar/>
- Föreläsningmaterial, videon och spel

3.4 Kurs i vägtrafikeräddning (1 sp)

3.4.1 Inledning

Fordonens utveckling har medfört ett behov att också förnya verksamheten för de som utför räddningsarbetet vid ett olyckstillbud. Den centrala avsikten vid vägtrafikeräddning är att få hjälp åt den nödställda så fort som möjligt och så säkert som möjligt samt få den nödställda transporterad till fortsatt vård utan att man under räddningsarbetet förorsakar flera skador.

Inom vägtrafiken rör sig många olika fordon och även transporter av farligt gods. En trafikolycka kan visa sig vara en olycka med farliga ämnen eller det kan rinna olja ur det olycksdrabbade fordonet vilket betyder att uppdraget kan omfatta många olika olyckstyper

3.4.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen i vägtrafikeräddning skall:

- vara minst 18 år eller fylla 18 år under det år kursen ordnas
- uppfylla kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga som krävs för kursen
- på godkänt sätt utfört grundkurs i räddningsverksamhet eller kursen i släckningsarbete
- på godkänt sätt utfört kursen i första hjälp eller ha en yrkesexamen för hälsovårdare

Den sökandes hälsotillstånd är lämpligt för kursen ifall läkaren har konstaterat att sökande är lämplig för grundkursen i räddningsverksamhet eller om arbetsplatsläkaren har utvärderat att personen i fråga åtminstone lämpar sig för grundläggande uppdrag inom räddningsverksamheten.

3.4.3 Kunskapsmålsättningar

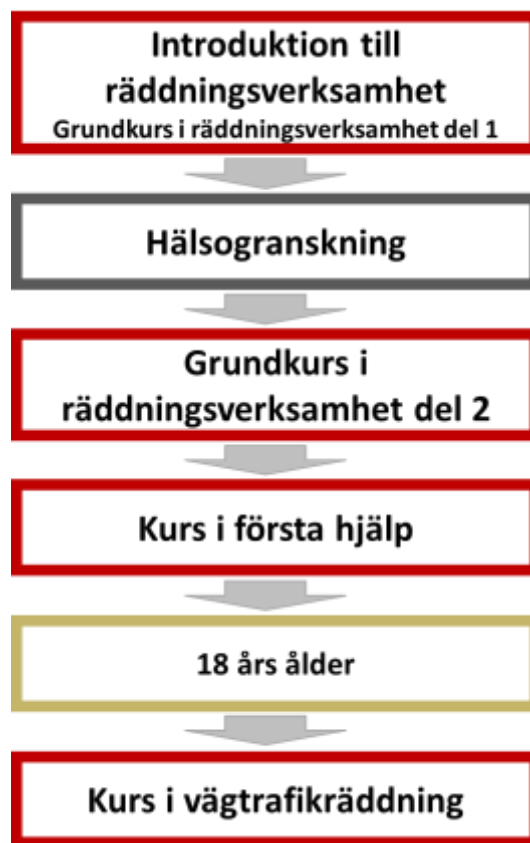
En person som utfört kursen i vägtrafikeräddning kan:

På nivån minnas

- berätta om riskerna som hänför sig till arbetet vid en vägtrafikolycka

På nivån förstå

- motivera åtgärderna och uppdragshelheterna vid säker räddning av en person ur en personbil

På nivån tillämpa

- fungera som en medlem i enheten för att förhindra tilläggsolyckor vid ett vägtrafikräddningsuppdrag
- rädda en person ur en personbil vid en trafikolycka enligt gruppchefens direktiv.

3.4.4 Kursinnehåll

På kursen får man introduktion i räddandet ur en personbil och hur man fungerar säkert vid ett uppdrag som gäller trafikolyckor på väg.

Kurens innehåller:

- arbets säkerhet
- möte av en nödställd och förflyttning utan hydrauliska verktyg
- grundläggande räddningsteknik
- öppnande av dörrar och återställande av korgens form
- räddningsteknik: räddning ur en bil som står på hjulen, ligger på sida, ligger på tak
- rädda en person under en personbil
- personbilsteknik

3.4.5 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.5 Kurs i släckningsteknik (2,5 sp)

3.5.1 Inledning

Till släckningsverksamheten hör en massa olika kunnande som man inte tidigare har erbjudit någon utbildning för inom utbildningssystemet för avtalspersonalen. Den nya kursen i släckningsteknik lär ut kunskaper och färdigheter för släckningsverksamheten och ger möjlighet att man bättre kan ställa sig positivt att skydda sig själv bättre vid en eldsvåda mot de olägenheter och faror som uppstår. Kursen ger beredskap att förstå hur en brand utvecklas och hur man använder olika släckningstekniker med beaktande av arbets säkerheten. Gällande byggnadsbränder bekantar man sig med den byggnadstekniska brandsäkerheten både i teorin som i praktiken. För kursen krävs inte rökdykarkompetens så huvudtyngdpunkten är släckning från utsidan. Gällande rekognosering med förstahandssläckare lär man sig hur man väljer släckare, användarteknik och vid vilka omständigheter man skall avhålla sig från rekognosering med förstahandssläckare.

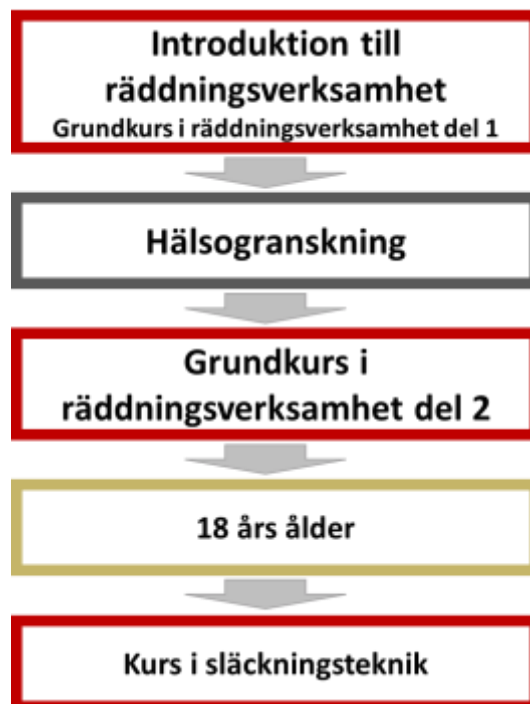
Kursen i släckningsteknik lämpar sig för avtalspersonalens grund- och kompletteringsutbildning. I fortsättningen kommer man att kräva denna kurs innan man kommer till kursen i rökdykning. Kursen lämpar sig också för avtalspersonal som länge deltagit i räddningsverksamheten, också för enhetschefer, så denna kurs erbjuder nya uppdaterade kunskaper även för dessa personer.

3.5.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen i släckningsteknik skall:

- vara minst 18 år
- uppfylla kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga som krävs för kursen
- på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller kursen i släckningsarbete

Den sökandes hälsotillstånd är lämpligt för kursen ifall läkaren har konstaterat att sökande är lämplig för grundkursen i räddningsverksamhet eller om arbetsplatsläkaren har utvärderat att personen i fråga åtminstone lämpar sig för grundläggande uppdrag inom räddningsverksamheten.

3.5.3 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen i släckningsteknik kan:

På nivån minnas

- berätta om riskerna som hänför sig till bränder och släcknings- och räddningsverksamhet och exponering samt förklara hur man skyddar sig mot dessa risker eller hur man skall förbereda sig på dessa
- beskriva de olika skedena hur en brand utvecklas samt hur en brand utvecklas i ett öppet och ett slutet utrymme
- räkna upp olika släckningstekniker
- identifiera byggnadsteknisk brandsäkerhet och apparatur för brandsäkerhet

På nivån förstå

- motivera den skyddsutrustning och åtgärder som används för att förbättra arbets säkerheten och minska på exponeringen av skadliga ämnen och ämnen som förorsakar cancer
- förklara de allmännaste släckningsteknikernas och – medlens släckverkan samt deras användningsändamål
- slå fast var gränsen mellan rökdykning och användning av tryckluftsandningsaggregat går

På nivån tillämpa

- fungera på ett arbets säkert sätt genom att använda skyddsutrustning och med beaktande av farorna i enlighet med de regionala anvisningarna samt på ett sådant sätt att man använder arbetssätt och -metoder som ger så liten exponering som möjligt
- anpassa de släckningstekniker man lärt sig på kursen för att släcka och begränsa en brand samt att förhindra att den sprids

På attityd nivån

- beakta den egna, de övriga räddarnas och de nödställdas säkerhet vid släckning- och räddningsverksamheten
- använda tryckluftsandningsaggregatet med "låg tröskel" för att skydda ansikten och andningen
- upprätthålla och utveckla sin egen fysiska funktionsförmåga samt sina släcknings- och räddningskunskaper och färdigheter (Räddningslagen 2011, 39§)

3.5.4 Kursens innehåll

Kursen i släckningsteknik innehåller följande ämnen:

- Arbets säkerhet

- Förordningar, anvisningar och undersökningar som hänför sig till släckningsverksamheten
- Faror och exponering som förekommer vid eldsvådor
- Personlig skyddsutrustning
- Definiering av faroområdena
- Ren brandstation verksamhetsmodellen
- Bränder
- Hur man släcker bränder
- Inlärningsuppgifter
- Elsäkerhet inom släcknings- och räddningsbranschen
- Byggnadsbränder
  - Byggnadsteknisk brandsäkerhet
  - Släckningsteknik
  - Rekognosering
- Brand i trafikmedel
- Hur behärska rök och strömningar
- Släckningsteknik
  - Släckningsteknik med strålrör
  - Skumsläckningsteknik
  - Släckning med insticksrör
  - Rekognosering med förstahandssläckare
- Innehåll i enlighet med områdets behov
- Anpassade släckningsövningar
- Beaktande av brandorsaksutredningen vid släckningsarbetet

3.5.5 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.6 CBRNE-kurs (1,5 sp)

3.6.1 Inledning

Personer som uppnått kursens målsättningar har kunskaper och färdigheter att på en grundläggande nivå fungera vid CBRNE situationer i stöd- och rekognoseringsuppdrag.

3.6.2 Urvalskriterier

Person som söker till CBRNE kursen skall:

- vara minst 18 år
- uppfylla kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga som krävs för kursen
- på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller kursen i släckningsarbete

3.6.3 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört CBRNE-kursen kan:

På nivån minnas

- berätta om systemet för identifiering av farliga ämnen och kemikalier

På nivån förstå

- identifiera en CBRNE-situation
- berätta om riskfaktorerna med CBRNE-ämnen samt hur man kan skydda sig mot farorna med dessa ämnen
- berätta vilka faktorer som inverkar på valet av rengöringsmetoder
- berätta hur det ämne man mäter, omständigheterna och mätutrustningen inverkar på mätnoggrannheten och mätresultatet

På nivån anpassa

- använda personlig skyddsutrustning
  - skyddsdräkter som skyddar mot dam, stänk och vätskor
  - filtermasker för att skydda andningen
- som medlem i räddningsgruppen
  - ställa upp en rengöringsplats
  - utföra rengöring med olika metoder
  - fungera enligt den grundläggande verksamhetsmodellen för ett CBRNE uppdrag

- rädda exponerade nödställda och utföra rekognosering på faroområdet
- mäta gasformiga C-ämnens skadliga koncentrationer, antändbara gasers koncentrationer, strålningsdoser och -aktivitet samt ämnens pH-värde

På attitydnivån

- minska på exponeringen av CBRNE-ämnen

3.6.4 Kursinnehåll

Kursen består av föreläsningar som kan utföras endera som när- eller distansstudier, närstudieövningar och självständiga studier.

Kursen kan delas in i tre delar med olika tema: 1) CBRNE situation, 2) Skydd mot CBRNE-ämnen och 3) Rengöringsverksamhet.

CBRNE situation:

- Identifiering av ämnen
- Ämnenas egenskaper och farofaktorer samt var man hittar information
- Mätande av olika ämnen

Skydd mot CBRNE-ämnen

- Metoder för att minska på exponeringen

Rengöringsverksamhet

- Uppställning av en rengöringsplats
- Rengöringsverksamhet

3.6.5 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.7 Kurs i första insats (2 sp)

3.7.1 Inledning

Med första insatsen avses att någon annan enhet än en ambulans kan larmas av nödcentralen i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en akut insjuknad eller skadad patient, och att personalen i enheten ger livräddande första hjälpen i enlighet med beslutet om servicenivån för den prehospitla akutsjukvården. (Hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 § 40).

Med en enhet inom den prehospitla akutsjukvården avses ett fordon som hör till den operativa verksamheten inom den prehospitla akutsjukvården samt fordonets personal. Enheter inom den prehospitla akutsjukvården är ambulanser samt olika slags fordon för prehospital akutsjukvård, läkar- och sjukvårdshelikoptrar och andra nödvändiga fordon. (Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård 585/2017, § 8). En första insats enhet kan t.ex. vara en räddningsenhet även från avtalsbrandkåren eller Röda Korsets första insats enhet. Första insats enheten assisterar akutsjukvårdsenheten men transporterar inte patienter. En person som fått utbildning i första insats kan göra den initiala utvärderingen på olycksplatsen, ge nödförstahjälp, defibrillera kammarflimmer med hjälp av en defibrillator samt rapportera om situationen utgående från sina iakttagelser.

Avtalspersonalens kurs i första insats ger de grundläggande förutsättningarna att fungera som första räddare i en av IM avsedd första insats enhet som fungerar som en del av akutvårdssystemet. Enheten skall ha ett avtal om producerandet av första insats tjänster med det sjukvårdsdistrikt som bär ansvaret för akutvårdstjänsterna.

3.7.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 18 år
- på godkänt vis utfört avtalspersonalens kurs i första hjälp eller ha ikraftvarande RK kurserna FHJ 1® och FHJ 2® eller utfört motsvarande studier anordnade av någon annan utbildningsorganisation
- utgående från sitt hälsotillstånd och sin funktionsförmåga vara lämplig att delta i kursen i första insats.

Den organisation som skickar personen till utbildningen skall försäkra sig om att den sökande är lämplig att delta i kursen i första insats.

Första insats verksamheten förutsätter god psykisk funktionsförmåga och tillräcklig fysisk funktionsförmåga. Första insats innebär att man är först på plats och möter en person som plötsligt insjuknat eller råkat ut för skador och som därför inleder de första hjälp åtgärderna som är ämnade att rädda liv.

Ansvarsutbildaren har skyldighet att utreda personens förutsättningar att delta i utbildningen redan innan kursen inleds.

3.7.3 Kursbeskrivning

Kursen i första insats är avsedd för personer som kommer att verka i en första insats enhet. Första insats utförs av vilken som helst organiserad enhet som i initialläget möter en person som insjuknat eller skadats i en olycka.

3.7.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen i första insats kan:

På nivån minnas

- räkna upp den centrala lagstiftningen, förordningarna och myndighetsbeslut som styr första insats verksamheten
- beskriva organisationerna för första insats på det egna området
- räkna upp faktorer som inverkar på vårdpersonalens verksamhet vid en första insats uppdrag

På nivån förstå

- förklara rollerna för arrangemangen för första insats som en del av de progressiva akutvårdstjänsterna
- motivera servicenivåbeslutets betydelse för första insats verksamheten
- förklara första insatsens betydelse för att minska på dröjsmålet innan man når den nödställda ur den synpunkten hur länge det dröjer innan vården påbörjas och hur detta inverkar på den nödställda
- förklara betydelsen av kommunikation och rapportering för den fortsatta vården

På nivån anpassa

- anpassa sina kunskaper om människan anatomi och fysiologi då man vårdar en patient vid ett första insats uppdrag
- göra en initialbedömning av patienten (DrABC), undersökning och en preciserad situationsbedömning i enlighet med cABCDEF-metoden
- anpassa de kunskaper och färdigheter man fått vid vårdandet av en patient
- använda första insats utrustningen och göra service av utrustningen efter användning
- samarbeta med övriga aktörer inom branschen
- verka inom de viktigast uppdragstyperna för första insats ur den synpunkten att patienten skall klara sig
- göra en klassificering av patienterna i en situation med många skadade (MSTART-klassificering)
- anpassa de inlärd kunskaperna och färdigheterna också i samband med de allmänaste räddningsuppdragen (trafikolyckor, byggnadsbränder, vattenräddning och CBRNE-situationer)

3.7.5 Kursinnehåll

När kursen inleds skall kursdeltagaren bekanta sig med det egna områdets akutvårdssystem, hur första insats verksamheten är organiserats samt första insats verksamheten på det egna området. Gällande dessa ämnen skall kursdeltagaren göra en förhandsuppgift.

Innehåll:

- akutvårdssystemet och första insatsen som en del av akutvården
- lagstiftning och förordningar som gäller akutvården
- akutvården på det egna räddningsverksområdet, producenterna och servicenivåbeslutet
- första insats verksamheten, dess betydelse för att minska på dröjsmålet att nå patienten, påbörja vården samt tryggandet av kontinuiteten i vården
- den första utvärdering av den som insjuknat eller skadats, de omedelbara åtgärderna samt noggrannare undersökning och vård
- vårdmöjligheter på första insats nivån både när det gäller patient som insjuknat eller skadats
- myndighetssamarbete vid räddningsuppdrag

3.7.6 Utvärdering av kunnandet

En person med yrkesexamen inom hälsovården som i sitt arbete gör utvärdering av en patients situation kan, utgående från identifiering och godkännande av tidigare erfarenhet (AHOT), utföra delar av studierna genom att på godkänt sätt klara av tentamina och färdighetsprov som ingår i kursens i första insats.

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.7.7 Kursmaterial

Kursen använder Räddningsinstitutets Koulumaali-portal. I huvudsak finns allt material i kursportalen. Förutom dessa kan man använda följande källor till lämpliga delar som material för självstudier och introduktion:

- Suomen ensiapuohjeet 2016 (Suomen Elvytysneuvosto)
- Euroopan elvytysneuvoston (ERC) ja kansainvälisen elvytysneuvoston (ILCOR) suosituksiin perustuvat ensiapuohjeet, jotka toimivat ensiapukoulutuksen perustana

- Elvytys. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Elvytysneuvoston, Suomen Anestesiologiyhdistyksen ja Suomen Punaisen Ristin asettama työryhmä, 2021. Saatavilla internetistä: <https://www.kaypahoito.fi/hoi17010>
- Korte Henna ja Myllyrinne Kristiina. 2017. Ensiapu. Suomen Punainen Risti. Otavan kirjapaino
- Röda Korsets hemsidor: <https://www.rodakorset.fi/forsta-hjalpen/forsta-hjalpen-anvisningar/>
- Kuisma Markku, Holmström Peter, Nurmi Jouni, Porthan Kari sekä Puolakka Tuukka. 2021. Ensihoito. 8 uudistettu painos. Sanoma Pro Oy.
- Naarajärvi Saija ja Telkki Tuomas. 2016. Handbok för första hjälpare. SPEK. Grano Oy
- Naarajärvi Saija ja Telkki Tuomas. 2019. Perustason ensihoito. Sanoma Pro Oy
- Social och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård (585/2017). <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2017/20170585>
- Föreläsningmaterial, videon Arttu-appen och spel

3.7.8 Efter kursen

Förutom kursen i första insats skall personen innan man inleder första insats verksamheten utföra den utbildning och/eller utvärdering av kunskaperna som det egna sjukvårdsdistriktet kräver, om det i servicenivåbeslutet finns anteckningar om detta eller om det finns inskrivet i avtalet mellan sjukvårdsdistriktet och räddningsverket.

Dessutom är det arbetsgivarens skyldighet att introducera arbetstagaren i sina kommande arbetsuppgifter. Omfattningen och nödvändigheten av introduktionen beror på den tidigare utbildningen och kunnandet. Man bör speciellt bekanta sig med arbetssäkerheten och de anvisningar som tjänsteproducenten och sjukvårdsdistriktet gjort upp innan man deltar i larmverksamheten.

3.8 Kurs i rökdykning (2 sp)

3.8.1 Inledning

Godkänt utförande av kursen i rökdykning ger grundläggande utbildning att utföra rökdykning vid släcknings- och räddningsarbete.

”Räddningsdykning är sådant i 11 § i arbetarskyddslagen avsett arbete som medför särskild fara för olycksfall eller sjukdom. Sådant arbete får utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med avseende på sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet. Trygg räddningsdykning förutsätter att den som utför dykningen har särskild behörighet, vilken utgörs av kraven i anslutning till hälsotillståndet, prestationsförmågan, utbildningen och övningen. Det är ändamålsenligt att godkännandet av en ny person för räddningsdykning sker i form av ett uttryckligt beslut.” (Anvisning för räddningsdykning 2007).

Rökdykning är ett grupparbete där gruppens minimistyrka är fyra personer. Rökdykning utförs alltid parvis eller i en större grupp. Vid rökdykningsutbildningen betonas därför förmågan att arbeta i par. I rökdykningsutbildningen övar man sig i förhållanden som känns verklighetstroga vilket ställer både fysiska och psykiska krav på eleverna.

Arbete på taket till en byggnad som brinner kräver dessutom genomförd Kurs 1 för arbete på områden med risk för fall eller Kurs för nedfirning och arbete på tak (SPEK). För rökdykning i underjordiska utrymmen krävs dessutom regional tilläggsutbildning.

3.8.2 Urvalskriterier

Den sökande till kurs i rökdykning skall:

- vara minst 18 år
- på godkänt sätt ha utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller kursen i släckningsarbete (SPEK)
- på godkänt sätt ha utfört kursen i släckningsteknik men då denna kurs är ny krävs den först fr.o.m. 2025 (två års övergångsperiod)
- kunna arbeta i mörker, på områden med fallrisk (höga höjder) samt i slutna, trånga utrymmen; detta utvärderas med lämplighetstest i enlighet med bilaga 1 eller med andra motsvarande utvärderingsmetoder som fastställs av räddningsverket
- uppfylla kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga som krävs för kursen; kursen i rökdykning förutsätter god fysisk hälsa och funktionsförmåga vad som gäller stöd- och rörelseorganen samt andningsorganen och blodcirkulationen
- den sökandes FireFit-index skall vara minst 3,0 och indexet för den aerobiska uthålligheten skall vara minst 3,0.

Innan personen söker till kursen i rökdykning skall man skaffa fram:

- läkarutlåtande gällande den sökandes lämplighet för kursen i rökdykning eller arbetsplatsläkares hälsoutlåtande om den sökandes lämplighet att utföra krävande räddningsuppgifter
- intyg på godkänt utförande av FireFit testen

- utlåtande över lämpligheten (räddningsverken ansvarar för lämplighetstesterna)

Inför kursen i rökdykning krävs en ny hälsogranskning om granskningen som gjort inför grundkursen i räddningsverksamhet varit i) inte så omfattande som krävs för kursen i rökdykning, ii) inte omfattat ett utlåtande om lämplighet för kurs i rökdykning, iii) är äldre än 8 månader eller iv) man misstänker att förändringar i hälsotillståndet har skett sedan granskningen. Avsikten med hälsogranskningen är att försäkra sig om att personen är lämplig för kursen vad gäller hälsotillståndet och funktionsförmågan. Gällande kursen i rökdykning borde hälsogranskningen utföras av arbetsplatshälsovården som en initial exponeringsgranskning i enlighet med arbetsgivarens krav på exponerings- och hälsouppföljningen. Läkaren skall ha kännedom om de krav på hälsotillstånd och funktionsförmåga som gäller inom räddningsväsendet samt en praxis för lämplighetsutvärdering. (TTL 2022).

Den sökande skall göra en FireFit test för funktionsförmågan och FireFit-index skall vara minst 3,0 och indexet för den aerobiska uthålligheten skall vara minst 3,0. Testresultatet får inte vara äldre än 12 månader.

Bilden intill visar urvalskriterierna för kursen i rökdykning. Ansvarsutbildaren är skyldig att utreda den sökandes kompetens för kursen redan i det skede att man söker till kursen. För att utreda att inträdeskraven uppfylls har man gjort upp en kompetensblankett för kursen.

Anvisningen för hälsoundersökningen finns i bilaga 3; denna finns också separat på Räddningsinstitutets hemsidor. Anvisning är avsedd för kursarrangörerna, ansvarsutbildarna, kursdeltagarna och läkarna som utför hälsogranskningen.

Arbetsgivarens representant tar beslut om vilka uppgifter personen lämpar sig för och till vilka uppgifter han kan utbildas. Beslutet skall beakta utlåtandet från hälsogranskningen och övriga nödvändiga faktorer som resultatet från testerna av funktionsförmågan och lämpligheten. Dessutom har man vid många räddningsverk också tagit i bruk en säkerhetsutredning.

3.8.3 Kursbeskrivning

Kursen i rökdykning är en krävande kurs både fysiskt och psykiskt. I början av kursen bekantar man sig med Inrikesministeriets direktiv för räddningsdykning, rökdykarens utrustning, hur en lägenhetsbrand utvecklas och hur den släcks samt räddning med rökdykning. Kursdeltagarna fördjupar sina kunskaper med hjälp av självständiga studier av det material som finns i de olika avsnitten.

Med hjälp av övningar under närstudierna lär sig kursdeltagarna de grundläggande rökdykningsteknikerna. Övningarna är många och de är alla progressiva: varje övning innebär någonting nytt och tillägg till de tidigare inlärd. En väsentlig del av rökdykning är släckningsarbetet. På kursen lär man sig släck-

ning inomhus och hur en brand i ett rum släcks med hjälp av angripande släckningstaktik. Användande av värmekamera som ett hjälpmedel vid rökdykning har ökat på vid utbildningen. Strävan skall vara att alltid utföra rökdykning med hjälp av värmekamera men färdigheten att utföra rökdykning i blindo får aldrig glömmas bort.

En av de viktigaste färdigheterna för en rökdykare är att kunna samarbeta med sitt rökdykarpar. Under kursens gång lär sig kursdeltagaren att arbeta tillsammans med olika personer då paret alltid byts ut vid övningarna. Under alla rökdykningsövningar övar man också rökdykningsövervakning och att fungera som skyddspar. De avslutande övningarna är varma övningar och service efter detta i enlighet med funktionsmodellen "Ren Brandstation".

3.8.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen i rökdykning kan:

På nivån minnas

- beskriva hur en lägenhetsbrand utvecklas och vilka farliga fenomen som hänför sig till detta

På nivån förstå

- motivera skyddsparets och rökdykningsövervakarens betydelse för en säker rökdykning
- berätta hur man beaktar exponeringen och med vilka åtgärder man strävar till att minska på exponeringen ända från förberedelserna till service efter användningen

På nivån tillämpa

- släcka en rumsbrand med hjälp av tekniken för inomhusbrand
- rökdyka på ett säkert sätt och i samarbete med sitt rökdykarpar
- fira ned sig med nödnedfyrningsutrustning under utbildarens övervakning från ett standardiserats nedfyrningsställe

På nivån värdera

- upprätthålla och utveckla sin fysiska funktionsförmåga samt sina släcknings- och räddningskunskaper och -färdigheter (Räddningslagen 2011, 39§)

3.8.5 Kursinnehåll

Kursen innehåller föreläsningar som kan genomföras endera som närstudier eller distansstudier, närstudier med praktiska övningar vid varierande övningsobjekt samt självständiga studier. Avsnittet för självstudierna kan också hållas som föreläsningar.

Kursen längd är totalt 54 timmar vilket motsvarar två studiepoäng. Övningarnas antal är totalt 16 och den totala tiden för övningarna är över 30 timmar.

Kursinnehållet kan delas in i tre delar med olika tema: 1) Arbetssäkerhet vid rökdykning, 2) Rökdykningsteknik och 3) Lägenhetsbrandens utveckling och släckandet.

Arbets säkerhet vid rökdykning:

- lagar, förordningar samt Inrikesministeriets och räddningsverket anvisningar som gäller rökdykning
- rökdykarens skyddsutrustning och redskap
- faror och exponering
- rökdykningsövervakning
- skyddsparets verksamhet
- funktion vid en farosituation
- nödnedfiring från våning med nedfiringsutrustning

Rökdykningsteknik:

- hur man rör sig, eftersöknings- och räddningsteknik
- rökdykning i blindo, direkt angrepp och rökdykning med värmekamera
- övningar i mörker, artificiell rök, i blindo, med hjälp av värmekamera
- verklighetstroga övningar i heta förhållanden med hjälp av rökdykningssimulator

Släckning av lägenhetsbrand:

- hur lägenhetsbranden utvecklar sig, olika skeden, faror, ...
- släckningsangrepp från insidan vid en lägenhetsbrand
- rökventilerings teknik

3.8.6 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömnings skalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.8.7 Efter kursen

Efter kursen kan kursdeltagaren inte automatiskt utnämnas till rökdykare. Arbetsgivaren skall i enlighet med Arbetarskyddslagen (728/2002, §14) introducera kursdeltagaren i rökdykarens arbete. Ämnen som skall behandlas vid introduktionen är t.ex. rökdykarens skyddsutrustning, arbetsredskap samt de lokala anvisningarna och verksamhetsmodellerna. Efter introduktionen kan personen utnämnas till

kompetent att utföra krävande rökdykningsuppdrag. Utnämnnaren skall försäkra sig om att kursdeltagaren förmår fungera tryggt vid alla larmuppdrag utan att riskera sin egen eller andra personers säkerhet som deltar i räddningsverksamheten.

Den utnämnda personen får verka enbart i sådana uppdrag till vilka personen har utbildning, erfarenhet och fått introduktion till. Det rekommenderas dessutom att kursdeltagaren utför de obligatoriska övningarna i enlighet med anvisningen för räddningsdykning innan man rökdyker vid larmuppdrag. I början skall den andra parten i rökdykarparet vara en mera erfaren rökdykare.

3.9 Kurs i kemikaliedykning (1,5 sp)

3.9.1 Inledning

Kursen i kemikaliedykning ger grundläggande utbildning i enlighet med anvisningen för räddningsdykning åt avtalspersonalen. En person som uppnått kunskapsmålsättningarna har grundläggande kunskaper och färdigheter att fungera som kemikaliedykare i räddningsgruppen vid CBRNE-uppdrag vid rekognoserings-, räddnings-, bekämpningsuppdrag eller andra krävande uppdrag på området med omedelbar fara där det förutsätts att man använder tryckluftsandningsaggregat och lämplig kemikaliskyddsdräkt.

3.9.2 Urvalskriterier

En person som söker till kursen i kemikaliedykning skall:

- vara 18 år
- ha ett FireFit index om 3,0
- på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller kursen i släckningsarbete, CBRNE-kursen samt kursen i rökdykning.

3.9.3 Kunskapsmålsättningar

En person som uppnår kursens målsättningar får de kunskaper och färdigheter som ger kompetens att fungera som kemikaliedykare vid CBRNE situationer i enlighet med anvisningen för räddningsdykning.

En person som uppnått kunskapsmålsättningarna kan:

På nivån förstå

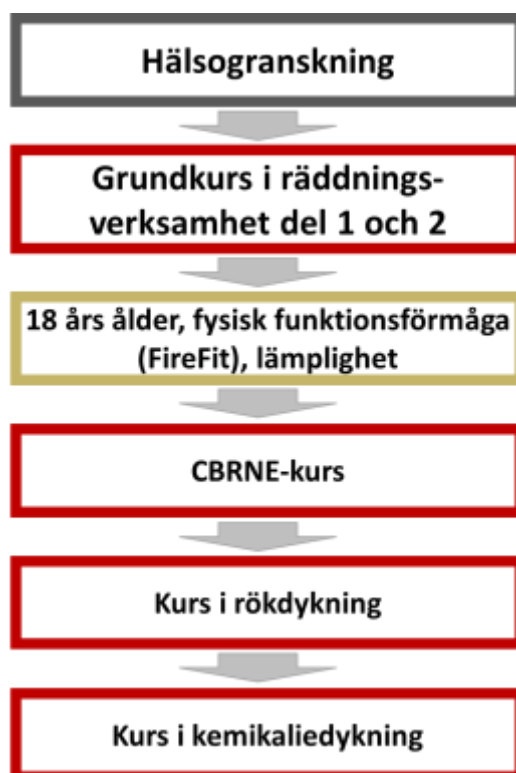
- beakta och utvärdera de faror som finns vid kemikaliedykning på ett sådant sätt att verksamheten är så säker som möjligt
- utföra kemikaliedykning på säkert sätt

På nivån tillämpa

- med olika metoder minska på exponering av CBRNE-ämnen
- på adekvat sätt skydda sig mot CBRNE-ämnen enligt skyddsnivån som krävs

Som medlem i räddningsgruppen:

- fungera enligt den grundläggande modellen vid CBRNE uppdrag
- utföra bekämpningsåtgärder
- rädda en kemikaliedykare vid ett olyckstillbud

På attityd nivån

- fungera på ett arbetsäkert sätt vid ett CBRNE uppdrag
- kontinuerligt utvärdera arbetets säkerhet och vid behov kunna avbryta verksamheten

3.9.4 Innehåll

Kursen består av föreläsningar som kan utföras endera som när- eller distansstudier, närstudieövningar i varierande omgivningar och självständiga studier. De självständiga studierna kan också hållas som föreläsningar.

- Säkert arbete vid en CBRNE situation på området med omedelbar fara
- Bekämpningsåtgärder vid en CBRNE situation
  - bekämpningsåtgärder enligt TOKEVA verksamhetsanvisningarna
  - användande av personlig skyddsutrustning vid bekämpning av CBRNE-ämnen
- Gastät kemskyddsdräkt
  - påklädning, användning och service efter användningen
  - köldskyddsdräkt

3.9.5 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.10 Kurs 1 i arbete på område med fallrisk (1 sp)

3.10.1 Inledning

Arbete på område med risk för fall är, enligt arbetarskyddslagen (738/2002) §11, högrisk verksamhet där faran för invalidisering eller att skada sig är överhängande. Ett dylikt arbete får utföras enbart av arbetstagare som är kompetenta för detta arbete och som utgående från sina personliga förutsättningar är lämpliga att utföra arbetet. Risk att falla är en av de mest centrala farorna inom räddningsverksamheten som förorsakar allvarliga arbetsolyckor för räddningspersonalen.

Kursen indelas i fem olika delområden: 1) Arbete på tak, 2) Arbete och att röra sig då man är fäst med rep, 3) Lyft och nedsänkning av personer, 4) Arbete med höjdfordon, 5) Övrigt arbete med fallrisk.

Arbetet på tak delas ännu in i arbete på tak till en brinnande byggnad och vanligt arbete på tak. I alla dessa olika situationer skall arbetstagaren kunna ta sig i säkerhet med hjälp av nödnedfirning. Arbete på stege hänför sig till delområdet ” Övrigt arbete med fallrisk”. (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet, IM 2021).

Godkänt utförande av kurs 1 i arbete på område med risk för fall ger grundläggande utbildning för uppdrag inom nivå 1. Arbete på taket till en brinnande byggnad kräver förutom denna kurs också kompetens för rökdykning. (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet, IM 2021).

Nivå 1 vid arbete med fallrisk

Den första kunskapsnivån inom räddningsväsendet gällande arbete på områden med risk för fall kan sägas bestå av verksamhet där räddaren kan säkerställa en trygg fästmetod i arbetsrepet, det säkrande repet eller fallskyddsutrustningen. Vid arbete där man är fäst med rep kan personen använda både arbetsrepet som det säkrande repet. På nivå 1 kan räddaren fungera i ettans och tvåans uppgifter inom räddningsparet vid släcknings- och röjningsuppdrag på tak. På nivå ett kan räddaren utföra nödnedfirning både med under- och överrep samt från takkanten genom att ta sig över takrännan. Dessutom skall räddaren kunna rädda en annan räddare som sitter fast i fallskyddsutrustningen. (Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet, IM 2021).

3.10.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 18 år
- till sitt hälsotillstånd vara lämplig för arbete på områden med fallrisk (IM 2021; IM 2016)
- då det gäller den fysiska funktionsförmågan uppnå ett FireFit index om 2,7 och för den aerobiska uthålligheten skall indexet vara minst 2,5 (IM 2021; IM 2016)
- på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller tidigare kurs i släckningsarbete
- ha förmåga att arbeta på områden med fallrisk; arbete på dylika områden förutsätter bra kroppskontroll och balans samt ett tillräckligt bra psykiskt mående (IM 2021)

Person som söker till kursen skall på förhand skaffa fram:

- intyg på godkänt utförande av FireFit testen
- utlåtande över lämpligheten (räddningsverken ansvarar för lämplighetstesterna)

”Arbete på fallriskområden förutsätter bra kroppskontroll och balans samt ett tillräckligt bra psykiskt mående. Hälsotillståndet kan mest ändamålsenligt kontrolleras med en anvisning för hälsokontroll som görs upp i samarbete av Arbetshälsainstitutet, arbetshälsovårdsläkare och olika sakkunniga inom området”. (IM 2021).

3.10.3 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kurs 1 i arbete på område med risk för fall kan:

På nivån minnas

- berätta om riskerna som hänför sig till arbete på område med risk för fall
- berätta om höjdfordonets roll vid ett larmuppdrag

På nivån förstå

- berätta och motivera hur man kan göra arbetet på ett område med risk för fall säkrare
- motivera användningen av redskap för arbete på hög höjd för att säkra arbetet
- med motiveringar berätta hur man skall kontrollera nedfyrningsutrustningen och repen efter användning

- motivera och berätta om betydelsen av rökventilering ur det översta bjälklaget samt om olika takmaterials egenskaper

På nivån tillämpa

- fungera på rätt sätt i ett höjdfordon (rätt fallskyddsutrustning)
- fira ned sig med fallskyddsutrustning både med under- och överrep
- säkra arbetsparets nedfirning med ett separat säkerhetsrep
- röra sig och arbeta på ett sluttande plan med hjälp av rep

3.10.4 Innehåll

Före kursen inleds skall kursdeltagarna självständigt studera de stadganden som styr arbetet på området med risk för fall. Största tyngdpunkten ligger på den nya anvisningen från Inrikesministeriet från 2021 ”Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet”. Beräknad tidsåtgång för de självständiga studierna är 3 timmar.

Kursernas teorilektioner är koncentrerade till början av kursen och de kan ordnas som närstudier eller också på distans som nätutbildning. Teorilektionernas antal är totalt 6 timmar.

Övningarna framskrider från fallskyddsutrustningen och knopar till nedfirning, säkrandet, arbete på tak, nödnedfirning till att öva hur man jobbar med assistans åt ett höjdfordon. Totala antalet övningar på kursen är 15 timmar.

3.10.5 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.10.6 Efter kursen

Efter kursen skall arbetsgivaren i enlighet med Arbetarskyddslagen (728/2002, §14) introducera kursdeltagaren i arbete på områden med risk för fall. Speciell vikt skall läggas på utrustningsspecifik utbildning där man bland annat bör beakta tillverkarnas direktiv samt de interna verksamhets- och säkerhetsdirektiv som räddningsverket har. Man bör beakta, att de flesta olyckorna vid arbete på område med risk för fall sker under övningar. Därför bör man speciellt ta arbets säkerheten i beaktande under övningarna. Under övningarna skall alla säkerhetsdirektiv och andra speciella anvisningar följas samt iakttas goda arbetsätt samt tillverkarnas bruksanvisningar (IM 2021, Arbetarskyddslagen 2002).

3.11 Kurs i ytbärgning (1 sp)

3.11.1 Inledning

I anvisningen för räddningsdyknings definierar man: "Ytbärgning utgör räddning av människor, djur eller egendom som befinner sig på vattenytan eller omedelbart under vattenytan och bekämpning av skada som utförs utan vattendykningsutrustning." (Anvisning för räddningsdykning 2007).

Godkänt utförande av kursen i ytbärgning ger ytbärgaren en grundläggande utbildning i att fungera som ytbärgare.

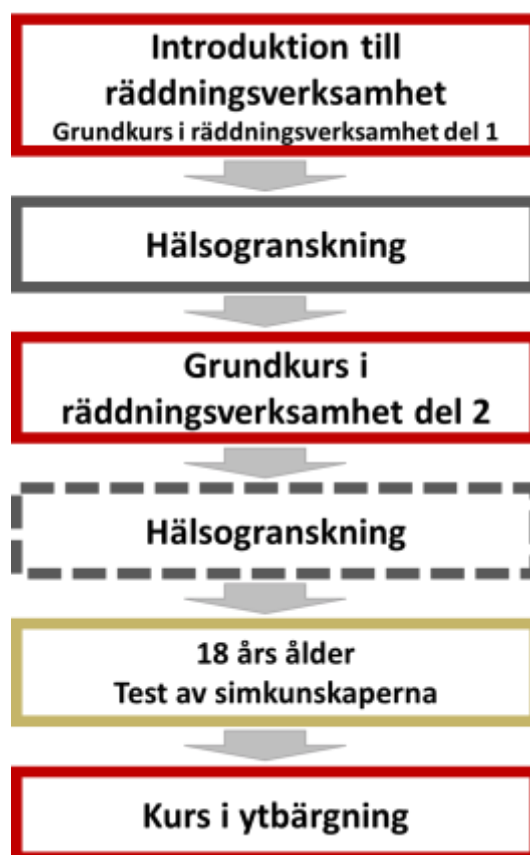
3.11.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 18 år
- på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet eller tidigare kurs i släckningsarbete
- med avseende på sitt hälsotillstånd vara lämplig för kursen i ytbärgning
- vara lämplig att utföra ytbärgningsuppdrag; lämpligheten utvärderas genom ett test av simkunskapen som ordnas i början av kursen.

Gällande simtesten skall den sökande:

- simma 200 meter på tiden 4 min 45 sek (inget ryggsim, man får sparka ut vid vändningen)
- med grundläggande utrustning simma 50 meter i ett sträck med ansiktet under vatten (minst med cyklop och snorkel)
- hämta ett föremål från ca 2 m djup genom att dyka utan hjälpmedel (inga cykloper eller simglasögon).

Ansvarsutbildaren utreder elevernas förutsättningar att delta i kursen redan innan den börjar med en kompetensblankett. Den organisation som sänder kursdeltagaren på kurs skall försäkra sig om att den sökande är lämplig för kursen i ytbärgning. Lämpligheten utvärderas med ett simtest när kursen inleds.

3.11.3 Kursbeskrivning

På kursen får man grundläggande förutsättningar att öva ytbärgning på ett säkert sätt.

3.11.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen i ytbärgning kan:

På nivån minnas

- räkna upp de olika beredskapsnivåerna för vattenräddning
- räkna upp och namnge den utrustning som skall användas i enlighet med anvisningen för räddningsdykning
- berätta om användningen av personlig skyddsutrustning vid ytbärgning och vilka skyldigheter och rättigheter arbetstagaren har vid kontroll och service av utrustningen

På nivån förstå

- motivera vilka faktorer som inverkar på valet av taktik
- identifiera riskobjekt och utvärdera de faror som finns vid uppdraget
- förklara betydelsen av att använda skyddsutrustning, utföra service samt att rätt packa in utrustningen inför larm

På nivån tillämpa

- använda den personliga utrustningen på rätt och tryggt sätt samt serva och packa in utrustningen rätt
- utföra en eftersökning som en medlem i gruppen i enlighet med den uppgift man fått; utföra eftersökning i sektorer, med direktorientering och i fyrkanter
- trygga att den nödställda hålls på ytan samt att rädda honom med simning
- använda räddningsbrädet som hjälpmedel vid räddande av en person
- rädda en person som befinner sig omedelbart under ytan genom att vika sig.

3.11.5 Innehåll

Kursen innehåller teorilektioner som kan hållas som när- eller distansstudier, övningar i varierande omgivningar samt självständiga studier. De självständiga studierna kan också utföras som närstudier.

Kursinnehåll:

- introduktion till vattenräddning
- drunkningsförloppet
- utrustning
- teknik
- lokala verksamhetssätt
- taktik

3.11.6 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex.

kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.11.7 Efter kursen

Kursdeltagaren kan inte omedelbart efter kursen utnämnas till ytbärgare. Arbetsgivaren skall introducera kursdeltagaren i ytbärgarens arbete (Arbetarskyddslagen 2002, §14). Utnämnan skall försäkra sig om att kursdeltagaren förmår fungera säkert som ytbärgare. Den utnämnda personen får verka enbart i sådana uppdrag till vilka personen har utbildning, erfarenhet och fått introduktion till.

3.12 Riskhantering vid framförande av utryckningsfordon - förarutbildning (0,5 sp)

3.12.1 Inledning

Även om det inte finns övriga krav än körretten på utryckningsfordonets förare förutom den utbildningsskyldighet som det stadgas om i vägtrafiklagen skall förarens färdigheter och förmåga ändå vara på en nivå som motsvarar alla trafiksituationer vid uppdraget (Regeringens proposition till väglag, HE 180/2017).

Även arbetarskyddslagen förutsätter att man bekräftar sitt kunnande. Arbetsgivaren har ansvar att fatta beslut om tillräcklig grund- och kompletteringsutbildning gällande omfattning och innehåll för körutbildningen i enlighet med riskanalysen på det egna området och den egna arbetsplatsen. Dessutom konstaterar man i Räddningslagen §39 (1353/2018) följande angående funktionsförmågan för en person som deltar i räddningsverksamhet; "Personer som hör till räddningsverks och avtalsbrandkårers personal och som deltar i räddningsverksamhet ska upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som deras uppgifter förutsätter." En person som utfört kursen kan alltså inte automatiskt godkännas att framföra ett utryckningsfordon och köra larmköra. Arbetsgivaren skall dessutom se till att arbetstagaren bl.a. får tillräcklig introduktion om de fordon som används, speciella drag på verksamhetsområdet samt om de specifika anvisningarna och verksamhetsmodellerna på området. Dessutom bör man utvärdera behovet av kompletterande utbildning i ämnet.

Räddningsinstitutet rekommendera att trafikutbildarna gör upp säkerhetsdirektiv i samråd med arbetsgivarna gällande organiseringen av trafikutbildningen på det egna området.

3.12.2 Urvalskriterier

Den sökande till kursen skall:

- vara minst 18 år
- på godkänt sätt utfört åtminstone grundkursen i räddningsverksamhet eller den tidigare kursen i släckningsarbete

Den sökande skall ha åtminstone ett B-körkort men för att köra fordon inom räddningsväsendet rekommenderas att den sökande har ett C-körkort.

3.12.3 Kursbeskrivning

Avsikten med kursen är att förbättra säkerhetskulturen vad gäller framförandet av utryckningsfordon och ge förutsättningar att på förhand hantera de risker som finns vid framförande av utryckningsfordon samt att minska på olyckorna som sker med utryckningsfordon.

På kursens teoriavsnitt behandlar man den centrala lagstiftningen som gäller utryckningsfordon, människans trafikuppförande ur trafikpsykologins synpunkt, förebyggande hantering av riskerna, taktik för larmkörning, fysikens lagar som gäller för fordon, fordonsteknik, ekonomiskt och miljövänligt körsätt, exempelsituationer samt utför ett teoretiskt kursprov.

På kursens praktiska del visas hur man justerar körställningen, vad detta betyder för säkerheten, hur hastigheten inverkar på reaktions-, broms- och stoppsträckorna, hur föraren skall handla rätt vid extrema situationer (nödväjning och inbromsning i kurva), tillräckligt säkerhetsavstånd, körsättets inverkan på fordonet och g-krafterna som påverkar passagerarna samt hur fordonet och personalen syns i mörka förhållanden. Under övningarna på bana övas grundläggande hantering av fordonet, nödinsbromsning, nödväjning samt nödinsbromsning och -väjning, hur man kör och bromsar i en kurva samt ett arbets- och trafiksäkert körsätt.

3.12.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört kursen kan:

- Berätta, motivera och anpassa följande teorikunskaper:
  - den centrala lagstiftningen som hänförs till framförande av ett utryckningsfordon
  - utryckningsfordonets förarens trafikbeteende i enlighet med den anpassade GDE-modellen
  - hantering och förebyggande av risker och ett föregripande körsätt (körtaktik)
  - fysikens lagar, fordonsteknik och ekonomiskt körsätt
- Berätta, motivera och anpassa följande ämnen:
  - rätt körställning
  - hur hastigheten inverkar på stoppsträckan
  - rätt nödinsbromsningsteknik och föregripande körsätt (körtaktik)
  - resthastighet
  - rätt säkerhetsavstånd

Kursdeltagaren kan utgående från sina kunskaper, färdigheter och sin attityd självständigt som förare motivera och kopiera ett godtagbart trafikbeteende, ett föregripande, ekonomiskt och miljövänligt körsätt samt att hantera fordonet rätt i grundläggande situationer samt vid nödsituationer. Kursdeltagaren förstår och kan förbinda sig till samt utveckla arbets- och trafik kulturen samt ett säkert körsätt utgående från kundens säkerhet.

3.12.5 Kursinnehåll

Kursen omfattar en förhandsuppgift (2 timmar) och 16 timmar närstudier vilket innebär totalt 0,5 studiepoäng. Hur kursen förverkligas och framskrider beskrivs närmare i planen för kursens förverkligande och i kursprogrammet.

Självständiga studier:

- 2 timman (förhandsuppgifter)

Aktiverande föreläsningar och kursprov 7 timmar:

- lagstiftningen som hänförs till framförande av utryckningsfordon

- förarens trafikbeteende i enlighet med den anpassade GDE-modellen
- hantering och förebyggande av risker och ett föregripande körsätt (körtaktik)
- fysikens lagar, fordonsteknik och ekonomiskt körsätt
- exempelsituationer
- ett teoriprov som utvärderar kunnandet

Förevisningar och övningar i hantering av fordonet i normala- och nödsituationer samt responsdiskussioner 9 timmar

3.12.6 Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.12.7 Efter kursen

Efter kursen kan man inte, av de orsaker som nämnts tidigare, automatiskt godkänna kursdeltagaren att framföra utryckningsfordon och att köra larmkörning. Arbetsgivaren skall dessutom se till att personen får tillräcklig introduktion till den utrustning som används, områdets möjliga speciella drag samt om de lokala anvisningarna och verksamhetsmodellerna. Dessutom bör man utvärdera behovet av tilläggsutbildning i ämnet i fråga.

3.13 Gruppchefskurs (5 sp)

3.13.1 Inledning

Arbetsbilden för gruppcheferna i avtalsbrandkåren har förändrats och förändras kontinuerligt. Räddningsväsendets ledningssystem har utvecklats och gruppchefens ansvar har ökat. Ansvaret och den beslutande makten vid räddningsväsendets uppdrag har alltmer förflyttats till gruppchefen i samråd med en räddningsmyndighet.

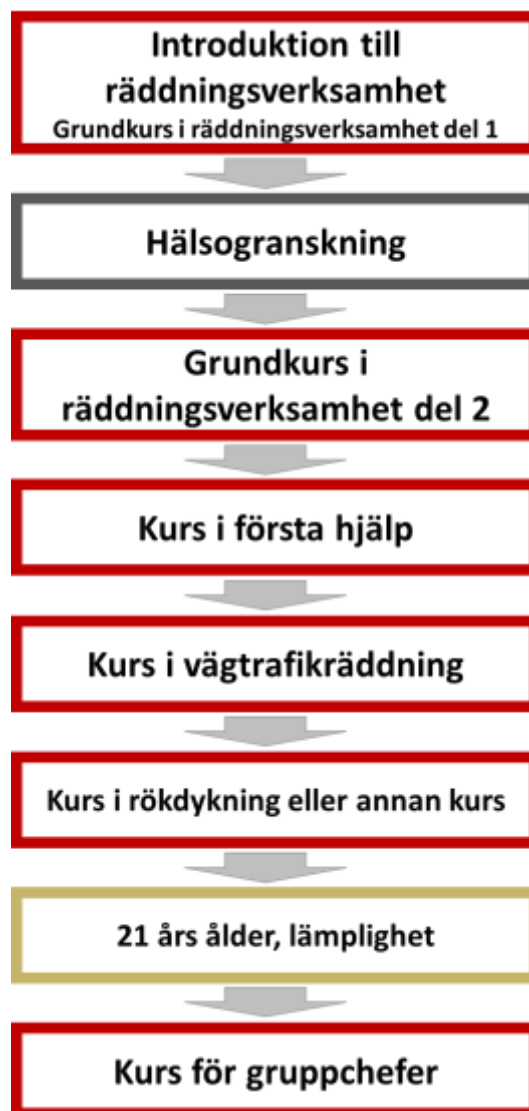
3.13.2 Urvalskriterier

Den sökande till gruppchefskursen skall:

- vara minst 21 år
- ur hälsans och funktionsförmågans synpunkter vara lämplig att leda en räddningsgrupp
- på godkänt sätt utfört grundkurs i räddningsverksamhet, kurs i första hjälp, kurs i vägtrafikräddning och någon annan av följande kurser:
  - kurs i rökdykning
  - kurs i ytbärgning
  - kurs i arbete på område med fallrisk
  - kurs i farliga ämnen
  - kurs i vägtrafikräddning
  - CBRNE-kursen
  - kurs i kemikaliedykning
  - kurs i oljebekämpning
- aktivt ha deltagit i räddningsväsendets veckoövningar och larmuppdrag (som aktivt deltagande räknas deltagande i ca en tredjedel av övningarna och larmuppdragen)
- få förord från den anmälade brandkåren för deltagandet i kursen.

Förutom dessa kriterier kan räddningsverken ha tilläggskrav eller också ha strängare krav för deltagandet där man tar i beaktande de regionala kraven och hur man beskriver gruppchefens arbete.

Alla personer som uppfyller de tidigare nämnda kraven har rätt att delta i kursens inträdesprov. De personer som söker till kursen skall repetera de ämnesområden som de tidigare kurserna innehåller. Innan man väljer deltagare till kursen skall man ordna ett skriftligt inträdesprov och personliga intervjuer för de sökande.

Inträdesprovet är kursspecifikt och kan inte tas om. Inträdesprovets resultat inverkar inte på kommande inträdesprov. Ansvarsutbildaren väljer kursdeltagare till kursen efter att de personliga intervjuerna är gjorda och utgående från resultatet av det skriftliga inträdesprovet.

3.13.3 Kursbeskrivning

Nya kvalitativa förväntningar på avtalspersonalens beredskaps ställs idag där man bl.a. betonar goda sociala och interaktiva färdigheter. En bra atmosfär och personalens motivation ger en grund att bygga på, också då det gäller uppbyggnaden av avtalspersonalens kunnande och en effektiv verksamhet. En fortsatt inläring betonas. Gruppchefen skall kontinuerligt utveckla sitt eget kunnande och sin yrkesskicklighet utgående från kunskapsbehovet och skall sträva till att följa utvecklingen inom branschen. En person som utfört gruppchefskursen är ledaren i sin grupp som för sin del ansvarar för ett kompromisslöst förverkligande av räddningsväsendets värderingar och kunnande. Gruppchefen skall också övervaka och ta ansvar för arbets säkerheten på så sätt, att redskap och utrustning är i ändamålsenligt skick på situationsplatsen.

Målsättningen för gruppchefskursen är att utveckla kursdeltagarnas kunnande så, att man uppnår de kunskapsmålsättningarna som baserar sig på kunskapskrav man har. Innan man söker till gruppchefskursen skall personer som hör till avtalspersonalen ha tillräcklig utbildning, erfarenhet och rätt attityd. Gruppchefens uppgifter och ansvarsområden kan variera mycket från brandkår till brandkår då olika typ av brandkårsavtal skapar specifika krav på avtalspersonalens kunnande.

På glesbygden är gruppchefen ofta den person som hamnar göra de första och många gånger de viktigaste besluten vid ett olyckstillbud eller en brand och utgående från detta ge den första ordern till räddningspersonalen. Dessa beslut inverkar väsentligt på hur släcknings- och räddningsarbetet lyckas. Gruppchefen övervakar och tar ansvar för sin egen grupps säkerhet och skall kunna utvärdera gruppens tillräcklighet i proportion till olyckan och hur olyckan kommer att utvecklas. På situationsplatsen skall gruppchefen kunna samarbeta med bl.a. olika myndigheter och andra aktörer.

Det finns skillnader mellan de olika områdena vad som kommer till vilka uppgifter en gruppchef som utfört gruppchefskursen kan utföra. Arbetskyddslagen förpliktigar arbetsgivaren som ställer upp de minimikrav man måste ta hand om.

Avtalspersonalens gruppchefskurs (5 sp) består av två delar: 1) Grunder i ledning av räddningsgruppen (2 sp) samt 2) Ledning av räddningsgruppen vid olika olyckstyper (3 sp).

Kursen består av närstudier och mellan dessa olika distansuppgifter samt av kursprov. Kursen omfattar totalt fem studiepoäng vilket betyder studier i ca 108 timmar. Ett intyg delas ut efter fullföljd kurs.

3.13.4 Kunskapsmålsättningar

En person som utfört gruppchefskursen kan:

På nivån minnas

- räkna upp hur planering av räddningsväsendets beredskap inverkar på gruppchefen ur ett ledningsperspektiv
- räkna upp och namnge organisationer och formationer inom räddningsväsendet

- vara medveten om hur byggnadstyp, konstruktionslösningar och brandtekniska apparater inverkar på arbets säkerheten och taktiken inom räddningsverksamheten
- identifierar betydelsen av brand- och olycksorsaksutredning inom räddningsväsendet

På nivån förstå

- förklara räddningsväsendets ledningsprocess och grunderna i ledning
- motivera situationsbildens betydelse vid ledning av räddningsverksamheten
- motivera den teoretiska referensramen vid ledning av räddningsverksamhet
- handla på ett arbets säkert sätt vid ledning av räddningsverksamhet
- överblicka brandens omfattning och risker i förhållande till byggnaden och dess konstruktionstekniska lösningar
- förklara grunderna i Virve-kommunikationen
- förklara grunderna i fältledningssystemet
- förklara och motivera grunderna i ledning av ett räddningskompani
- ta i beaktande brand- och olycksorsaksutredningens behov inom räddningsverksamheten och göra iakttagelser på brandplatsen som understöder brandorsaksutredningen

På nivån tillämpa

- leda räddningsgruppen vid olika olyckstyper
- fungera som skadeplatschef
- hantera brandlarmanläggningar vid normala uppdrag för räddningsväsendet
- använda Virve-terminalen som kommunikationsutrustning

På nivån analysera

- analysera sin egen ledningsverksamhet
- ändra på sin ledningsverksamhet utgående från analyseringen

3.13.5 Grunder i ledning av räddningsgruppen (2 sp)

Kunskapsmålsättningar

När man utfört denna del av kursen kan man:

- räddningsväsendets organisationer och formationer
- använda grunderna i ledning av räddningsverksamhet vid räddningsverksamheten
- förstå hur räddningsväsendets organisationer och formationer bildas
- förstå situationsbedömningens betydelse vid ledning av räddningsverksamhet
- ta i beaktande brand- och olycksorsaksutredningens behov inom räddningsverksamheten
- grunderna i Virve-systemet och använda Virve vid ledning av räddningsgruppen
- analysera sin förmåga att klara av de kommande avsnitten av gruppchefskursen

Innehåll

Kursen innehåller

- ledningsprocessen, den teoretiska referensramen och regelverk
- räddningsväsendets organisationer och ledning av dessa
- räddningsverksamhetens formationer
- grunder i ledning av räddningsverksamhet
- tecken för teknisk illustration
- övningar i situationsbedömning, beslutstagande, ordergivning
- användande av Virve

Lärometoder

- Grupparbeten, föreläsningar, övningar, självstudier och tentamen

Kursmaterial

- Koulumaali portalen, föreläsningar, Teams föreläsningar, material som delas ut på kursen
- Branschens publikationer, övningsobjekt

Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

3.13.6 Ledning av räddningsgrupp vid olika olyckstyper (3sp)

Kunskapsmålsättningar

När man utfört denna del av kursen kan man:

- förklara räddningsgruppens prestationsförmåga vid olika olyckstyper
- använda grunderna i ledning av räddningsgruppen
- ta en överblick av brandens omfattning och riskerna i förhållande till byggnaden
- förklara myndighetsnärverkets funktionsprinciper och nödcentralens roll vid myndighetsverksamheten
- fältledningssystemet funktionsprinciper
- anpassa sitt kunnande vid ledning av räddningsgruppen
- hantera brandlarmanläggningar vid normala uppdrag för räddningsväsendet

- analysera sin egen verksamhet som gruppchef
- tolka hur resurserna räcker till vid olika olyckstyper
- leda räddningsgruppens arbete ur arbets säkerhetens synpunkt
- vikten av olycksinformationen vid räddningsverksamhet

Innehåll

- olyckstyper och dess allmängiltiga fenomen
- ledning av räddningsgruppen vid olika olyckstyper
- byggnaders brandsäkerhet
- räddningsteknik
- kommunikation och olycksinformation vid ledning av räddningsverksamhet
- funktion som skadeplatschef
- funktion vid automatisk larmanordning
- ledning av en förstärkt räddningsgrupp
- räddningsgruppens verksamhet som en del av en större räddningsformation

Inlärningsmetoder

- Närstudier, självständiga studier, grupparbeten, nätverksstudier, inlärningsuppgifter, övningar, teoriprov samt yrkesprov

Kursmaterial

- Koulumaali, Teams, material som delas ut på föreläsningarna
- Branschens publikationer

Utvärdering av kunnandet

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

På kursen visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

4 Befälsutbildning för avtalsbrandkårernas personal

4.1 Avtalsbrandkårens befälskurs (4 sp)

4.1.1 Inledning

Räddningsinstitutet huvudmålsättningen är ett högklassigt utbildningssystem för avtalsbrandkåren med vars hjälp man tryggar en kvalitativt god utbildning för avtalsbrandkårernas personal på olika håll i Finland. Arbetsbilden för avtalsbrandkårernas chefer kommer under de följande åren att förändras och samtidigt förändras utbildningen till att bli en befälskurs för avtalsbrandkåren. Reformen av räddningslagen, räddningsväsendets omorganisering samt förändringarna i och utvecklandet av avtalspersonalens utbildningssystem ställer krav på förändringar också i arbetsbilden för avtalsbrandkårens chef. Genom uppdateringen av läroplanen kan man garantera en smidig övergång från den tidigare kursen för avtalsbrandkårernas kårchef till en ny kurs som allt mera behandlar räddningsväsendet som helhet vars avsikt är att utveckla avtalsbrandkårernas befäl till att bli utvecklare inom räddningsväsendet.

Ledningen av räddningsverksamheten kommer troligen att i allt högre grad att flyttas över till att bli en del av utbildningen för gruppchefer och skadeplatsledare och på motsvarande sätt kommer utbildningen av skadeplatsverksamheten och ledandet av räddningsverksamhet att minska inom utbildningen av avtalsbrandkårernas befäl. Det antal timmar som frigörs kommer att utnyttjas för en utbildning som motsvarar det utvidgade arbetsfältet.

4.1.2 Värdegrunden för avtalsbrandkårernas befälskurs

Avtalsbrandkårerna behöver personal som har kunskaper och vilja att kontinuerligt lära sig nytt och som således är beredda och förnya sitt eget kunnande. Med kunnande förstår man allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Jämsides med det omfattande kunnandet förutsätter man oftast också ett starkt specialkunnande samt en personlig förbindelse att utveckla sig själv, gruppen och samfundet. Organisationerna blir plattare och beslutstagandet splittras vilket är utmanande. De sakkunnigas ansvar framhävs.

Personaltillväxt och utveckling är en kontinuerlig personlig inlärningsprocess: vid sidan av utvecklande av kunskaperna och färdigheter inom räddningsväsendet är det också viktigt att vara öppen för att förstå förändringar inom föreställningar, inställningar och värderingar.

Förutom en stadig grund behövs för uppdragen och verksamheten allt oftare processliknande, tekniska och av räddningsväsendets kunnande oberoende allmänna färdigheter som t.ex.

- beredskap att utveckla praxis och att anamma nya verksamhetssätt som hjälper till att behärska osäkerheten i ett föränderligt samhälle och arbetsliv
- förmåga att utvärdera och utveckla sina egna färdigheter att växelverka
- förmåga till ett gott professionellt samarbete med andra
- förmåga att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sitt eget kunnande och att utveckla sina färdigheter

- förmåga att gestalta det framtida samhället och att väcka initiativrikedom för att förändra föråldrade eller icke fungerande praxis

Personalens kunnande är också kunskap om värderingar: att förbinda sig till räddningsväsendets värderingar hjälper till att kunna handla rätt i yrket, arbetslivet och samhället.

4.1.3 Arbetsbilden för avtalsbrandkårens chef

Avtalsbrandkårens verksamhet är indelad i två parallella förvaltningsnivåer. Administrationen på föreningsnivå är skötsel av föreningens rutiner som baserar sig på föreningslagen (503/1989) som styr föreningarnas verksamhet. Det är oftast föreningens ordförande som ansvarar för föreningens administration. Den primära uppgiften gällande administrationen av räddningsverksamheten inom en avtalsbrandkår är att säkerställa beredskapen och räddningsverksamheten. Föreningens räddningsverksamhet leds av avtalsbrandkårens chef.

Avtalsbrandkårens chef fungerar som representant för sin förening i det regionala räddningsväsendet. Han är den förtroendevalda person som ansvarar för räddningsverksamhets effektivitet och kvalitet inom sin avtalsbrandkår. För chefens uppgifter behövs administrativ kunskap och ledaregenskaper samt en mångsidig förmåga till planering. Uppdraget kräver också goda kunskaper om räddningsväsendet, förebyggande av olyckor och beredskap.

På det föränderliga myndighetsfältet gällande räddningsväsendet betonas myndighetssamarbetet, förutom med det regionala räddningsverket, även med andra säkerhetsmyndigheter som t.ex. polisen och nödcentralen. Uppgiften kräver också att man har kunskaper i intressebevakning för avtalsbrandkårens del och i hur man bygger upp en positiv allmänbild av samfundet.

Arbetsbilden varierar från brandkår till brandkår och den bestäms utgående från de åligganden som brandkårsavtalet ställer på brandkåren. Alla avtalsbrandkårer deltar i räddningsverksamheten och över hälften av avtalsbrandkårererna deltar också i första insats verksamheten. När det gäller förebyggande av olyckor betonas planeringen av säkerhetsupplysningen samt skötande av de uppgifter detta medför. Brandkårsavtalet avgör i vilken mån avtalsbrandkåren deltar i förebyggandet av olyckor och beredskapen. Nuförtiden har många avtalsbrandkårer specialiserat sig på vissa uppdragsområden och separat kommit överens med områdets räddningsverk om detta.

De grundläggande uppgifterna för brandkårens chef är ledning, organisering och utvecklande av brandkårens verksamhet. Han skall få medlemmarna att aktivt delta i verksamheten och aktivt rekrytera nya medlemmar. Han ger uppgifter, stöder och övervakar att dessa blir utförda samt uppmuntrar personalen. Chefen bör behärska grunderna i hur man motiverar personalen. Han skall ha goda kunskaper i växelverkan och att förhandla: förmågan att bemästra personkonflikter är en av en god brandkårschefs förmågor. Förändringar i samhället åsamkar utmaningar för avtalsbrandkårsverksamheten. Unga som flyttar till tätorterna, det civila arbetet som binder en allt mera, arbetsplatserna som inte finns på hemorten: allt detta har lett till att avtalsbrandkårererna har allt svårare att rekrytera nya medlemmar. Det har också lett till att medelåldern på avtalsbrandkårens personal stiger.

De tjänster som avtalsbrandkåren producerar är tjänster som alla brandkårens medlemmar producerar. Brandkårens chef skall se till att säkerställa att personresurserna räcker till för att man skall kunna sköta de uppdrag som brandkårsavtalet stipulerar. Brandkårens chef skall också se till personalens

kunskaper, utbildning och att verksamhetens kontinuitet tryggas. Han ansvarar å sin sida för brandkårens verksamhetsatmosfär samt att säkerställa medlemmarnas motivation att delta i verksamheten.

Avtalsbrandkåren behöver tillräckligt med redskap och annan utrustning. Redskapen och utrustningen är enligt avtalet brandkårens egendom eller utrustning som räddningsverket placerat hos avtalsbrandkåren. Kårchefen förhandlar med räddningsverket om placeringen av utrustningen som reserverats för avtalsbrandkåren och deltar i anskaffningen av utrustning som brandkåren själv skaffar. En resurs för avtalsbrandkåren är ett gott samarbete mellan kårchefen och föreningens styrelse. Brandkårens verksamhet måste alltid jämkas samman med de ekonomiska förutsättningarna.

Kårchefen verkar ofta som sin brandkårs ledare av räddningsverksamheten. Kårchefen skall kunna leda avtalsbrandkåren som en del av en större formation t.ex. vid storolyckor, störningssituationer samt vid undantagsförhållanden. Kårchefen skall känna till de kunskaper och färdigheter som krävs för räddningsväsendets nationella informationsverksamhet vid olyckor samt det egna regionala räddningsverkets anvisningar för informationsverksamheten.

Dessutom fungerar kårchefen ofta som sin förenings "verksamhetsledare" och för att inte arbetsbördan skall bli allt för stor är förmågan att delegera en viktig egenskap för att trygga verksamhetens kontinuitet och beredskapen. Detta innebär, att även t.ex. vicekårscheferna och gruppcheferna utbildas för sina uppdrag på motsvarande sätt.

Kårchefen är också sin brandkårs galjonsfigur gentemot räddningsverket och offentligheten. Samarbetet och den offentliga bildens betydelse är mycket stor för att trygga brandkårens verksamhet och för att bygga upp en positiv bild av verksamheten.

4.2 Anvisningar för studierna

4.2.1 Utföringssätt

Läroplanen berättar hur studierna skall utföras och preciseras närmare i planen för förverkligandet. Studierna kan innehålla olika arbeten som hänför sig till utbildningen som närstudier, mångformiga studier eller deltagande i studier via nätverket, utförande av olika inlärningsuppgifter, planering av övningar, deltagande i övningar på övningsområdet, redskapsunderhåll eller att förbereda sig för färdighetsprov och tentamina.

Eleven (kursdeltagaren) kan två gånger under studietiden förnya ett underkänt utförande i enlighet med de krav för godkännande som finns. Kursdeltagaren kan komplettera sitt utförande genom att komma överens om detta med kursens ansvarsutbildare.

Studieprestationen kan underkännas om kursdeltagaren har gjort sig skyldig till fusk under utförandet. En kursdeltagare som inom Räddningsinstitutets krets gjort sig skyldig till fusk kan straffas. I enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006), paragraferna 30 och 31, stadgas om straff och förfarande i disciplinära ärenden. Hur man gör en begäran om omprövning finns det stadgat om i lagen om Räddningsinstitutet, paragraferna 37 och 38.

4.2.2 Rättelseyrkan

Den kursdeltagare som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om valideringen av tidigare inhämtad kunskap kan be om en rättelse av den som gjort beslutet inom 14 dagar efter det, att kursdeltagaren fått resultatet av bedömningen eller valideringen inkluderande motiveringar. Rättelseyrkan bör besvaras inom 14 dagar från det rättelseyrkan anlänt. Vidare kan en kursdeltagare som är missnöjd med bedömningen eller valideringsbeslutet begära om upprättelse av Räddningsinstitutets upprättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter det att han fått information om beslutet (lagen om Räddningsinstitutet § 37 och 38).

4.2.3 Kursbeskrivning

Befälskursen är avsedd för personer som sköter uppgifter som hör till avtalsbrandkårens chef. Avtalsbrandkårens chef är en förtroendevald person som ansvarar för effektiviteten i och kvaliteten på brandkårens verksamhet. För chefsuppdraget krävs kunskaper i administration och ledarförmåga, mångsidig beredskap för planering, förebyggande av olyckor, kunnande i räddningsverksamhet och befolkningsskydd samt intressebevakning och kunnande i att skapa en positiv offentlig bild av samfundet.

Kompetenskraven för personal i bisyssla och avtalspersonalen finns i Räddningslagen och -förordningen (Räddningslagen 379/2011, §57 Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal och Statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2011, §7 Behörighet för personal i bisyssla och avtalsbrandkårens personal som deltar i räddningsverksamhet).

4.2.4 Urvalskriterier

Urvalskriterierna för chefskursen för avtalspersonal är:

- den sökande har fyllt 18 år senast då kursen avslutas
- genomförd kurs för enhetschef enligt den av Räddningsinstitutet godkända SPEK läroplanen eller gruppchefskurs i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan för avtalspersonal.

4.2.5 Omfattning

Kursen för avtalsbrandkårens chef omfattar 108 timmar vilket motsvarar 4 studiepoäng.

4.2.6 Kunskapsmålsättningar

Den som utfört kursen för avtalsbrandkårens befäl kan

På nivån minnas

- berätta om lagstiftningen gällande räddningsväsendet och om räddningsväsendets administrativa organisationer
- berätta om det brandkårsavtal man gjort med egna områdets räddningsverk, räddningsverkets servicenivåbeslut samt om andra centrala dokument som räddningsverket gjort upp gällande verksamheten

På nivån förstå

- förklara och motivera helheten avtalspersonalens utbildningssystem samt hur detta inverkar på räddningsverksamheten
- förklara de åligganden som ställs på brandkåren genom brandkårsavtalet
- motivera betydelsen av riskhantering och trygg ledning för räddningsuppdrag och övningar
- förklara kraven gällande arbets säkerhetslagstiftningen
- förklara ledningssystemet för räddningsverksamheten och vilka befogenheter en person som tillfälligt leder räddningsverksamheten har
- använda ledarskapet för att förstärka brandkårens medlemmars motivation
- förklara ledarens betydelse för den personliga säkerheten
- förklara vad en positiv offentlig bild betyder för brandkåren och räddningsbranschen
- förklara betydelsen av samarbetet med intresseorganisationer och räddningsverket för att säkerställa brandkårens verksamhetsförutsättningar

På nivån tillämpa

- leda brandkåren på så sätt, att de krav som ställs på brandkåren i brandkårsavtalet uppfylls
- planera brandkårens verksamhet och i den interna utbildningen utbilda i ämnen som byggnadstekniskt brandskydd, brandsäkerhetsanordningar och brandundersökning
- planera och leda den säkerhetsupplysning som avtalsbrandkåren utför på det sätt som överenskommit med räddningsverket
- rekrytera, upprätthålla och utveckla personalens funktionsförmåga
- tillämpa arbets säkerhetslagstiftningen i praktiken
- för sin egen del upprätthålla brandkårens och räddningsbranschens positiva offentlighetsbild

På nivån analysera

- utvärdera och utveckla sin egen brandkårs verksamhet

4.2.7 Utvärdering av avtalsbrandkårens befälskurs

Kursen innehåll, kunskapsmålsättningar, principer för bedömningen och skalor slås fast i läroplanen och presenteras i början av varje utbildningsavsnitt.

I slutet av befälskursen för avtalspersonalen ordnas en utvärdering av kunnandet där man evaluerar hur man nått upp till kursens målsättning och hur man behärskar de centrala delarna i kursinnehållet. Ett godkänt utförande kräver 50 % rätt. Kursdeltagaren har rätt att förnya testet en gång under kurstiden. Om kursdeltagaren trots detta inte klarar av att utföra utvärderingen på ett godkänt sätt skall han gå igenom kursmaterialet på nytt och kan då utföra en ny utvärderingsprocess tidigast tre månader efter det första tillfället.

För ett godkänt utförande används en numerisk skala från 1 till 5 enligt följande:

- 5 = berömligt
- 4 = mycket bra
- 3 = bra

2= nöjaktigt

1 = nöjaktigt

Kursdeltagaren skall ges möjlighet att bekanta sig med bedömningen av studieprestationer i skriftlig form eller i en annan lagrad form. Prestationerna lagras i sex månader efter det att resultaten publicerats. Kursdeltagaren skall också ge en skriftlig respons i slutet av kursen. Denna respons kommer att användas för att utveckla kursen.

Ett intyg delas ut till de personer som klarat av kursen på ett godkänt sätt. Intyget innehåller uppgifter om kursens omfång i studiepoäng, studieavsnitt och dess omfång i timmar samt en beskrivning i ord för allmänvitsordet från kursen.

4.3 Läroplan för kurs för industribrandchef i bisyssla (6 sp)

4.3.1 Allmänt

Räddningsinstitutet huvudmålsättningen är ett högklassigt utbildningssystem med vars hjälp man tryggar en kvalitativt god utbildning för avtalsbrandkårernas personal på olika håll i Finland. Arbetsbilden för en industribrandchef har i Finland under den senaste tiden förändrats från att vara en brandchef till att vara ansvarsperson för industrianläggningens eller företagets totala säkerhet samt att vara den person som utvecklar säkerheten. Kursen för industribrandchef i bisyssla har utvecklats så, att den motsvarar de förändrade kraven. Reformen av räddningslagen, räddningsväsendets omorganisering samt förändringarna i och utvecklandet av räddningsväsendets utbildningssystem ställer krav på förändringar också i denna kurs.

4.3.2 Värdegrunden för utbildningen av industribrandchef i bisyssla

Industri- och anstaltsbrandkårerna behöver personal som har kunskaper och vilja att kontinuerligt lära sig nytt och som således är beredda och förnya sitt eget kunnande. Med kunnande förstår man allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetshelheter. Jämsides med det omfattande kunnandet förutsätter man oftast också ett starkt specialkunnande samt en personlig förbindelse att utveckla sig själv, gruppen och samfundet. Organisationerna blir plattare och beslutstagandet splittras vilket är utmanande. De sakkunnigas ansvar framhävs.

Personaltillväxt och utveckling är en kontinuerlig personlig inlärningsprocess: vid sidan av utvecklande av räddningsväsendets grunder för kunskap och färdigheter är det också viktigt att vara öppen för att förstå förändringar inom föreställningar, inställningar och värderingar.

Förutom en stadig grund behövs allt oftare för uppdragen och verksamheten processliknande, tekniska och av räddningsväsendets kunnande oberoende allmänna färdigheter som t.ex.

- beredskap att utveckla praxis och att anamma nya verksamhetssätt som hjälper till att behärska osäkerheten i ett föränderligt samhälle och arbetsliv
- förmåga att utvärdera och utveckla sina egna färdigheter att växelverka
- förmåga för ett gott professionellt samarbete med andra
- förmåga att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sitt eget kunnande och att utveckla sina färdigheter
- förmåga att gestalta det framtida samhället och att väcka initiativrikedom för att förändra föråldrade eller icke fungerande praxis

Personalens kunnande är också kunskap om värderingar: att förbinda sig till räddningsväsendets värderingar hjälper till att kunna handla rätt i yrket, arbetslivet och samhället.

4.3.3 Arbetsbilden för industribrandchef i bisyssla

Industri- eller anstaltsbrandchefen är en person som företaget eller anläggningen utsett och som ansvarar för anläggningens brandskydds- och säkerhetsorganisations verksamhet, förutom att denna fungerar effektivt och kvalitativt bra, också för förebyggande åtgärder och beredskapsåtgärderna inom

anläggningen. Uppdraget kan vara ett heltidsjobb eller som en bisyssla till den egna huvudsakliga sysslan. För uppdraget som brandchef behöver man administrativt kunnande, kunskaper i ledning, mångsidig beredskap att planera, kunskaper i att förbygga olyckor, kunskaper om räddningsverksamhet och befolkningsskydd och kunskaper i att bygga upp en positiv bild av företaget.

Arbetsbilden varierar från anläggning till anläggning och beror på företagets eller anläggningens karaktär. Den primära uppgiften för en industri- eller anläggningsbrandchef är att ta hand om fabriken eller anläggningens planering och organisering av förebyggande åtgärder och naturligtvis att ta hand om de operativa åtgärderna vid olyckstillbud eller bekämpningsåtgärderna vid olika skador. Omfånget för och karaktären på dessa åtgärder varierar beroende på bransch. Förutom detta behövs ledning och övervakning för att saker och ting sköts enligt vad man kommit överens om.

Ett betydande uppdrag är ändå att se till att företagets hela personal är utbildad och att förebyggande praxis smälter in naturligt i det alldagliga arbetet. Chefens uppgift är att få företagets personal och den möjliga industribrandkårens deltagare att fullhjärtat delta i verksamheten. Han delegerar uppgifter, stöder och leder att uppgifterna blir skötta samt sporrar personalen. Chefen skall behärska grunderna i hur man motiverar personalen. Han skall också ha goda egenskaper i växelverkan och underhandlingsförmåga.

En anläggningens säkerhets- och brandskyddsorganisationens tjänster produceras alltid av medlemmarna. Brandchefen skall säkerställa personresurserna så, att man uppnår de säkerhetsmålsättningar som företaget ställt upp. Man bör också ta hand om personalens kunnande, utbildning och att trygga kontinuiteten. Brandchefen är ansvarig för brandskyddsorganisationens verksamhetsatmosfär och för att stöda motivationen att delta i arbetet.

Anläggningens brandskyddsorganisation behöver tillräckligt med redskap och annan utrustning med beaktande av företagets karaktär. Brandchefens roll är att hålla företagets ledning uppdaterad om nivå på släcknings- och räddningsverksamheten samt förhandla med företagets ledning om anskaffandet av nödvändiga resurser för verksamheten. Brandchefen ansvarar också för brandkårens budgetering och ekonomi. Industri- och anläggningsbrandchefens uppdrag är att sköta företagets kontakter till olika myndigheter och intressegrupper som räddningsverket, polisen, osv.

Brandchefen är den högsta ledaren för fabriken eller anläggningens brandskyddsorganisation. Delegering är en central åtgärd för att dela på bördan och samtidigt säkerställa beredskapen och kontinuiteten. Detta förutsätter t.ex. att även vicechefen och gruppcheferna utbildas i att vara beredda att ta motsvarande ledningsansvar.

4.3.4 Kursbeskrivning

Kursen för industribrandchef är avsedd för personer inom industrin, företag och anstalter som söker uppdraget som brand- och säkerhetschef eller säkerhetsansvarig. Chefen är en person som ansvarar för industribrandkårens eller säkerhetsorganisationens effektivitet och kvalitet. För uppdrag krävs kunskaper i administration och ledning, mångsidiga planeringsegenskaper, förebyggande arbete, räddningsverksamhet och beredskap samt den kunskap befolkningsskyddet kräver.

4.3.5 Urvalskriterier för kursen för industribrandchef i bisyssla

Deltagare till denna kurs väljs i första hand ut bland personer som vid sidan av sin huvudsyssla verkar inom industrianläggningens eller affärsverkets säkerhetsorganisation. Valet av deltagare görs av Räddningsinstitutet utgående från behovsprövning med beaktande av den sökandes position i företagets säkerhetsorganisation samt möjliga rekommendationer från arbetsgivaren, räddningsmyndigheten och försäkringsbolag. Om det finns flera sökande från samma företags en och samma verksamhetspunkt, begärs vid behov att företaget prioriterar de sökande.

4.3.6 Kursens omfattning

Kursen för industribrandchef i bisyssla omfattar 6 studiepoäng (162 timmar).

4.3.7 Kunskapsmålsättningar

Den som utfört kursen för industribrandchef i bisyssla kan

På nivån minnas

- berätta om lagstiftningen gällande räddningsväsendet och om räddningsväsendets administrativa organisationer
- berätta om industri- och anläggningsbrandkårens uppdrag inom räddningsväsendet

På nivån förstå

- förklara och motivera helheten avtalspersonalens utbildningssystem samt hur detta inverkar på räddningsverksamheten
- planera brandkårens verksamhet
- förklara de åligganden som brandkårens påläggs genom brandkårsavtalet
- förstå betydelsen av riskhantering och trygg ledning för räddningsuppdrag och övningar
- förklara kraven gällande arbets säkerhetslagstiftningen
- förklara ledningssystemet för räddningsverksamheten och vilka befogenheter en person som tillfälligt leder räddningsverksamheten har
- använda ledarskapet för att förstärka brandkårens medlemmars motivation
- rekrytera
- förklara ledarens betydelse för den personliga säkerheten
- upprätthålla och utveckla personalens funktionsförmåga
- förklara vad en positiv offentlig bild betyder för brandkåren och räddningsbranschen
- förklara betydelsen av samarbetet med intressegrupper och myndigheter för att trygga brandkårens verksamhetsförutsättningar
- internt utbilda om byggnadsteknisk brandsäkerhet, brandteknisk apparatur och brandorsaksutredning

På nivån tillämpa

- leda sin industri- eller anstaltsbrandkår på så sätt, att de krav som ställs på brandkåren i brandkårsavtalet uppfylls
- planera och leda den säkerhetsupplysning som industri- eller anstaltsbrandkåren utför på det sätt som överenskommit med räddningsverket
- tillämpa arbets säkerhetslagstiftningen i praktiken
- för sin egen del upprätthålla brandkårens och räddningsbranschens positiva offentlighetsbild

På nivån analysera

- utvärdera och utveckla sin industri- eller anstaltsbrandkårs verksamhet

4.3.8 Utvärdering av kursen för industribrandchef i bisyssla och registrering

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur elevernas studier har uppnått målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man eleven att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. eleverna själv delta i utvärderingen. Elevernas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

Vid bedömningen betonar man också, att kontinuerligt ta prestationerna i beaktande. På så sätt kan elevens noggrannhet, aktivitet, frånvaro, hur man utför uppgifterna samt övriga motsvarande aspekter inverka på bedömningen. Den kontinuerliga utvärderingen är oftast rätt så subjektiv, så man skall noga överväga denna bedömningsmetod om man på ett pålitligt sätt med konventionella metoder kan bedöma hur man når målen.

Kursen innehåll, kunskapsmålsättningar, principer för bedömningen och skalor slås fast i läroplanen och presenteras i början av varje utbildningsavsnitt. I slutet av kursen för industribrandchef i bisyssla ordnas en utvärdering av kunnandet där man evaluerar hur man nått upp till kursens målsättning och hur man behärskar de centrala delarna i kursinnehållet. Ett godkänt utförande kräver 50 % rätt. Eleven har rätt att förnya testet en gång under kurstiden. Om eleven trots detta inte klarar av att utföra utvärderingen på ett godkänt sätt skall han gå igenom kursmaterialet på nytt och kan då utföra en ny utvärderingsprocess tidigast tre månader efter det första tillfället. För ett godkänt utförande används en numerisk skala från 1 till 5 enligt följande:

- 5 = berömligt
- 4 = mycket bra
- 3 = bra
- 2 = nöjaktigt
- 1 = nöjaktigt

Eleven skall ges möjlighet att bekanta sig med bedömningen av studieprestationer i skriftlig form eller i en annan lagrad form. Prestationerna lagras i sex månader efter det att resultaten publicerats. Eleven skall också ge en skriftlig respons i slutet av kursen. Denna respons kommer att användas för att utveckla kursen.

Ett intyg delas ut till de personer som klarat av kursen på ett godkänt sätt. Intyget innehåller uppgifter om kursens omfång i studiepoäng, studieavsnitt och dess omfång i timmar samt en beskrivning i ord för allmänvitsordet från kursen.

4.3.9 Rättelseyrkan

Den elev som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om valideringen av tidigare inhämtad kunskap kan be om en rättelse av den som gjort beslutet inom 14 dagar efter det, att eleven fått resultatet av bedömningen eller valideringen inkluderande motiveringar. Rättelseyrkan bör besvaras inom 14 dagar från det rättelseyrkan anlänt. Vidare kan en elev som är missnöjd med bedömningen eller valideringsbeslutet begära om upprättelse av Räddningsinstitutets upprättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter det att han fått information om beslutet (lagen om Räddningsinstitutet § 37 och 38).

5 Utbildning för ansvarsutbildare

5.1 Allmänt

Räddningsinstitutet huvudmålsättning är ett högklassigt utbildningssystem med vars hjälp man tryggar en kvalitativt god utbildning för avtalsbrandkårernas personal på olika håll i Finland. I detta system är ansvarsutbildarna grundpelare för att uppnå målsättningarna. Vid utbildningen av ansvarsutbildare stöder man utbildaren på många olika plan, allt från att kunna uppfatta de olika inlärningsteorierna till att förstå hur man förverkligar utbildningen så man når alla kunskapsmål. Vid utbildningen betonas simulationspedagogiken och hur denna utnyttjas som stöd för undervisningen.

Nya kvalitativa krav ställs på förmågan hos avtalspersonalens ansvarsutbildare där bl.a. god samarbetsförmåga och förmåga till växelverkan betonas. En bra stämning och en motiverad personal utgör en grund för uppbyggnaden av avtalspersonalen kunnande och för ett effektivt utnyttjande av personalen. Kunskaper i att utbilda poängteras. Ansvarsutbildaren är tränaren i sitt samfund inom ett räddningsväsende som utvecklar sin verksamhetskultur och han ansvarar å sin sida för en kontinuerlig utveckling av värderingarna och kunnandet.

5.1.1 Värdegrunderna för ansvarsutbildarens studier

Räddningsverken behöver personal som har färdigheter och vilja att kontinuerligt utbilda sig och på så vis ha förutsättningar att förnya sitt eget kunnande. Med kunnande förstår man allt oftare att man behärskar omfattande arbets- och verksamhetskunskaper. Jämsides med det omfattande kunnandet förutsätter man oftast också ett starkt specialkunnande samt en personlig förbindelse att utveckla sig själv, gruppen och samfundet.

Personaltillväxt och utveckling är en kontinuerlig personlig inlärningsprocess: vid sidan av utvecklande av räddningsväsendets grunder för kunskap och färdigheter är det också viktigt att vara öppen för att förstå förändringar inom föreställningar, inställningar och värderingar.

Förutom en stadig grund behövs allt oftare för uppdragen och verksamheten processliknande, tekniska och av räddningsväsendets kunnande oberoende allmänna färdigheter som t.ex.

- beredskap att utveckla praxis och att anamma nya verksamhetsätt som hjälper till att behärska osäkerheten i ett föränderligt samhälle och arbetsliv
- förmåga att utvärdera och utveckla sina egna färdigheter att växelverka
- förmåga för ett gott professionellt samarbete med andra
- förmåga att styra, stöda och uppmuntra personalen att utnyttja sitt eget kunnande och att utveckla sina färdigheter
- förmåga att gestalta det framtida samhället och att väcka initiativrikedom för att förändra föråldrade eller icke fungerande praxis

Personalens kunnande är också kunskap om värderingar: att förbinda sig till räddningsväsendets värderingar hjälper till att kunna handla rätt i yrket, arbetslivet och samhället.

5.1.2 Ansvarsutbildarens ställning och uppgifter inom utbildningssystemet

Ansvarsutbildaren ansvarar för det praktiska arrangemanget av kursen som strävar till att upprätthålla beredskapen och att utveckla kunnandet i enlighet med läroplanen och planen för förverkligandet. Speciellt betonas utbildarkompetensen och att kontinuerligt utveckla sig själv när det gäller verksamheten som ansvarsutbildare. Genom utbildning förbättrar man organisationens förmåga att fungera vid olika uppdrag inom räddningsverksamheten.

Ansvarsutbildaren har tre centrala funktioner inom utbildningssystemet för avtalspersonalen.

Ansvarsutbildaren:

1. ansvarar för sin del för att de målsättningar som finns i kursens läroplan uppfylls.
2. ser till att kontinuerligt upprätthålla både sina egna som de övriga utbildarnas kunskaper och färdigheter både vad gäller substansen som pedagogiken.
3. ansvarar för helheten, väljer utbildare och övervakar dess verksamhet samt ser till att arbets säkerheten följs.

5.1.3 Ansvarsutbildarens kompetens

De personer som utfört den pedagogiska utbildningen och den ämnesspecifika utbildningen erhåller kompetens för ifrågavarande kurs. Räddningsinstitutet upprätthåller ett utbildarregister över dessa personer. Kompetensen är i kraft som längst i tre år, under vilken tid kompetensen kan förnyas genom att delta i en kompletteringsutbildning.

Ifall de helheter som skall utbildas väsentligt förändras under den tid utbildarlicensen är i kraft, t.ex. om verksamhetsmodeller förändras p.g.a. Olycksutredningscentralens rekommendationer, kan man kalla in utbildarna tidigare till kompletteringsutbildningen.

Ifall licensinnehavaren i sin utbildningsverksamhet verkar i strid med de målsättningar som finns i kursens läroplan eller på annat sätt verkar i strid med överenskomna principer kan licensen dras in också under dess giltighetstid.

Räddningsinstitutet utvärderar utbildarnas verksamhet med ett responsystem. Man samlar in respons över utbildarnas verksamhet både av kursdeltagare och av dem som ordnar utbildningen.

5.1.4 Utbildarregister över ansvarsutbildare

De som godkänt utfört utbildningen för ansvarsutbildare för avtalspersonalen förs in i ett utbildarregister. Räddningsinstitutet ansvarar för att upprätthålla registret och informationen upprätthålls av Räddningsinstitutets elevtjänst. Insamlande, behandling och lagring av uppgifterna sköts i enlighet med dataskyddslagen och i enlighet med EU:s dataskyddsnorm. Uppgifterna lagras i enlighet med vad som nämns i Räddningsinstitutets plan för datahantering och dataskydd.

5.2 Pedagogisk utbildning

5.2.1 Inledning

Den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare strävar till att stöda ansvarsutbildarens pedagogiska kunnande för att man skall uppnå de kunskapsmålsättningar som ställs för kursen. Den pedagogiska utbildningen strävar också till att säkerställa en enhetlig utbildning oberoende av på vilket räddningsverks område utbildningen ordnas.

Läroplanen innehåller de centrala ämnen som är absolut nödvändigt för ansvarsutbildaren att behärska och från vilket utbildaren kan bygga upp sitt pedagogiska kunnande i enlighet med hur hans bana som utbildare det kräver. Varje ansvarsutbildare skall förstå och känna sitt eget ansvar för hur han själv och de övriga utbildarna på kursen förbinder sig till utbildningssystemets pedagogiska principer, den kontinuerliga utvecklingen samt att upprätthålla sina utbildarfärdigheter även efter utförd utbildning för ansvarsutbildare.

5.2.2 Urvalskriterier

Den som söker till den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare skall

- endera ha en yrkesexamen inom räddningsbranschen
- eller vara lärare i huvudsyssla som har kompetens för yrkesutbildning (pedagogiska studier för yrkesutbildare, 60sp) och utbildning för räddningsväsendets avtalspersonal
- eller legaliserad yrkesperson inom hälsovården, t.ex. sjukskötare (Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården [559/1994, 2§])

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare i enlighet med samarbetsavtalet mellan Räddningsinstitutet och Försvarsmakten.

5.2.3 Identifiering och validering av tidigare inhämtad kunskap och kompetens (AHOT)

För den pedagogiska utbildningen av ansvarsutbildare kan man räkna sig till godo tidigare utförda simulatorutbildarutbildning eller motsvarande utbildning vid Räddningsinstitutet eller om personen med dokumenterade intyg kan framhäva, att han utfört motsvarande pedagogisk utbildning tidigare.

Vid utvärderingen av tillgodoräkandet är utgångspunkten kursens kunskapsmålsättningar. Vid utvärderingen beaktar man också omfattningen, innehållet samt tidpunkten för de tidigare studierna.

Processen för tillgodoräkandet inleds endast på studerandes eget initiativ. Tillgodoräknade sökes av den som ansvarar för eller planerar utbildarutbildningen på Räddningsinstitutet, sopimushenkilstockoulutus@pelastusopisto.fi. Den ansvariga planeraren gör beslut om tillgodoräkande på framställande av den som har ansvaret för utbildarutbildningen för avtalspersonalen. I princip godkänns inte studier som är äldre än tio år om inte den studerande har aktivt sysslat med ämnet i fråga t.ex. som lärare eller utbildare. Räddningsinstitutet utvärderar om den sökande skall ge tilläggsutredningar om sitt kunnande endera genom skriftliga uppgifter/tentamen eller kunskapsprov.

5.2.4 Beskrivning av utbildningen

Utbildningen är i första hand avsedd för specifikt utvalda personer som uppfyller kraven för att kunna fungera som ansvarsutbildare inom kurssystemet för avtalsbrandkårernas personal. Kursen koncentrerar sig på utvecklande av de pedagogiska kunskaperna, färdigheterna och attityder.

Vid den pedagogiska utbildningen av ansvarsutbildare stöder man utbildaren på många olika nivåer för att man skall få en bild av modellerna inom olika inläringsteorier och hur man kan förverkliga utbildningen så man uppnår kunskapsmålsättningarna. Utbildningens tyngdpunkt ligger på simuleringspedagogik och hur denna stöder inläringen.

Den centrala delen av utbildningen är pedagogisk träning vars mål är att stöda utbildarens pedagogiska kunnande och hur man kontinuerligt utvecklar sitt eget kunnande. På så vis kan man säkerställa att utbildaren har tillräckliga förutsättningar att stöda de kommande kursdeltagarnas inläring på bästa sätt.

5.2.5 Kunskapsmålsättningar

Den som utfört utbildningen för ansvarsutbildare kan följande:

På kunskapsnivån...

- definiera termerna yrkeskunskap och inläring
- berätta om de olika faserna i planeringen och utförandet av en utbildningssituation samt motivera dess betydelser för inläringen
- berätta om de olika stegen i en inlärningsdiskussion efter en övning samt motivera vilken betydelse detta har för eleven

På färdighetsnivån...

- göra en analys av målgruppen och sätta upp en kunskapsmässig målsättning för det ämne man skall utbilda
- ställa upp kunskapsmålsättningar för ett inläringstillfälle
- välja utbildningsämne och lämplig utbildningsmetod och omgivning för ämnet
- övervaka kursdeltagarnas verksamhet under en övning och utvärdera hur de uppnår kunskapsmålsättningarna
- förverkliga en aktiv, växelverkande föreläsning och simulatorövning
- leda en utvärderingsdiskussion enligt standardmodellen efter en fullskalig övning

På attitydnivån...

- verka exemplariskt i enlighet med räddningsbranschens värderingar
- skapa så bra förhållanden och inlärningsomgivningar som möjligt
- med sin egen verksamhet skapa en så bra samarbetsomgivning som möjligt mellan yrkes- och avtalspersonalen

5.2.6 Innehåll

Kursen för ansvarsutbildare innehåller:

- avtalspersonalens utbildningssystem
- uppställning av kunskapsmålsättningar utgående från kompetenskrav
- planering och förverkligande av ett utbildningstillfälle
- ledning av en responsdiskussion efter en övning
- förevisning av en responsdiskussion
- planering av lektion och övning
- övningar
  - övningslektion
  - fullskalig övning

Omfattningen av utbildningen är 27 timmar (1 studiepoäng).

5.2.7 Utvärdering av kunskaperna

Utvärdering avser alla de åtgärder med vars hjälp man styr och kontrollerar hur kursdeltagarnas studier har nått upp till målsättningarna. Med hjälp av utvärderingen stöder man deltagarna att nå de kunskapsmässiga målsättningarna som finns nämnda i läroplanen. Förutom utbildarna kan också t.ex. kursdeltagarna själv delta i utvärderingen. Kursdeltagarnas prestationer bedöms genom att man jämför dessa mot de målsättningar som finns i läroplanen.

Vid utbildningen av ansvarsutbildare visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Under utbildningen använder man sig, förutom av kontinuerlig bedömning, också av likvärdighetsbedömning. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

Kursdeltagaren kan två gånger förnya ett underkänt utförande. En utbildning som avbrutits kan komplettera detta genom att komma överens om detta med Räddningsinstitutets ansvarsutbildare för utbildningen av ansvarsutbildare.

5.2.8 Rättelseyrkan

Den kursdeltagare som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om valideringen av tidigare inhämtad kunskap kan be om en rättelse av den som gjort beslutet inom 14 dagar efter det, att eleven fått resultatet av bedömningen eller valideringen inkluderande motiveringar. Rättelseyrkan bör

besvaras inom 14 dagar från det rättelseyrkan anlänt. Vidare kan en elev som är missnöjd med bedömningen eller valideringsbeslutet begära om upprättelse av Räddningsinstitutets upprättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter det att han fått information om beslutet (lagen om Räddningsinstitutet § 37 och 38).

5.3 Pedagogisk kompletteringsutbildning

5.3.1 Inledning

Den pedagogiska kompletteringsutbildningen görs som ett pilotprojekt under 2023. En person som uppnår de pedagogiska målsättningar uppdaterar sin licens för de tre följande åren.

5.3.2 Urvalskriterier

En person som söker till den pedagogiska kompletteringsutbildningen skall ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare eller inneha formell kompetens enligt tidigare godkänd och dokumenterad utbildning (AHOT).

Ifall personens kompetens som ansvarsutbildare föråldrats men personen aktivt fungerat som ansvarsutbildare eller utbildare utvärderar Räddningsinstitutet om personen kan godkännas till kompletteringsutbildningen eller om personen är tvungen att utföra ansvarsutbildarutbildningen på nytt.

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den pedagogiska kompletteringsutbildningen i enlighet med avtalet mellan Räddningsinstitutet och Försvarsmakten.

5.3.3 Kunskapsmålsättningar

Efter utbildningen kan ansvarsutbildaren:

På kunskapsnivån

- berätta hur man i fortsättningen strävar till att tillämpa sitt pedagogiska kunnande på kurserna för avtalspersonalen

På attitydnivån

- verka exemplariskt i enlighet med räddningsbranschens etiska värden
- skapa så bra förhållanden och inlärningsmiljö för inläring som möjligt
- med sin egen verksamhet stöda ett så bra samarbete som möjligt mellan yrkes- och avtalspersonalen

5.3.4 Kursinnehåll

Kursens omfattning i pilotskedet 2023 är 5 timmar.

- Förhandsuppgift
- Repeterande föreläsning

- uppställande av kunskapsmässiga målsättningar
- planering av ett utbildningstillfälle
- inlärningsdiskussioner
- Utnyttjande av de pedagogiska läroteserna på kurserna för avtalspersonalen

5.3.5 Utvärdering av kunnandet

Vid utbildningen av ansvarsutbildare visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

5.4 Ämnesspecifik utbildning

5.4.1 Inledning

Ämnesspecifik utbildning avser utbildning som är nödvändig för att genomföra och organisera varje enskild kurs. Den ämnesspecifika utbildningen ordnas av Räddningsinstitutet.

På de kursspecifika seminarierna koncentrerar man sig på att förstärka substanskunskaperna, hur man pedagogiskt behärskar kursmaterialet och hur man använder Koulumaali utbildningsportalen. Målsättningen med seminarierna är säkerställa att utbildarnas sakkunskap är uppdaterad och i linje med den övriga utbildningen som leder till examen. På så vis kommer yrkespersonalen och avtalspersonalen på fältet att jobba i enlighet med samma principer.

5.4.2 Urvalskriterier

Innan man deltar i utbildningen för ansvarsutbildare skall man kunna och behärska ämnet i fråga. För ett tillräckligt kunnande för ansvarsutbildare förutsätts en yrkesexamen från räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.

För ansvarsutbildare för första hjälp och första insats förutsätts en yrkesutbildning inom hälsovården (legaliserad yrkesperson inom hälsovården). Dessutom kan det finnas kursspecifika speciella kompetenskrav och tillämpningar.

Det rekommenderas att man fungerar som utbildare på avtalspersonalens kurser och räddningspersonalens övningar innan man söker till utbildningen för ansvarsutbildare. Därtill skulle det vara bra om man har arbetserfarenhet av räddningsverksamheten så man kan öppna upp innehållet i utbildningen med hjälp av egna erfarenheter.

Innan den ämnesspecifika utbildningen rekommenderas att man utför den pedagogisk utbildningen. Den pedagogiska utbildningen hjälper den som studerar till ansvarsutbildare att bättre förstå det pedagogiska utförandet av kursen. Den pedagogiska kompetensen krävs i alla fall för att man skall kunna fungera som ansvarsutbildare på en kurs.

Försvarsmaktens utbildare kan söka till den pedagogiska kompletteringsutbildningen i enlighet med avtalet mellan Räddningsinstitutet och Försvarsmakten.

Urvalskriterier för de specifika kurserna

Ansvarsutbildaren för grundkursen i räddningsverksamhet skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för grundkursen i räddningsverksamhet
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kurserna i första hjälp och första insats skall:

- vara en legaliserad yrkesperson inom hälsovården, t.ex. en sjukskötare (lagen om hälsovårdens yrkespersonal 559/1994 2§)
- ha tillräcklig kännedom om akutvården och räddningsväsendet
- ha tillräcklig erfarenhet av akutvårdsarbetet
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kurserna i första hjälp och första insats
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i vägtrafikeräddning skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha ett körkort av klass BC
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kursen i vägtrafikeräddning
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i släckningsteknik skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha grundläggande utbildning för rökdykning (IM 2007)

- ha förmåga att använda tryckluftsandningsaggregat som andningsskydd vad ankommer på hälsotillståndet och funktionsförmågan
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kursen i släckningsteknik
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i rökdykning skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha grundläggande utbildning för rökdykning (IM 2007)
- ha kompetens för krävande rökdykning eller varit duglig för rökdykning i åtminstone fem år
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kursen i rökdykning
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för CBRNE- och kemikaliedykningsskurserna skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha grundläggande utbildning för rök- och kemikaliedykning (IM 2007)
- ha kompetens för kemikaliedykning eller varit duglig i åtminstone fem år
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för CBRNE-kursen och kursen i kemikaliedykning
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i arbete på område med fallrisk skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha utbildning och kunskaper i arbete på område med fallrisk inom räddningsväsendet i enlighet med IM anvisningen (2021)
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kursen i arbete på område med fallrisk
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i yrträddning skall:

- ha utfört en yrkesexamen inom räddningsbranschen eller att man är lärare i huvudsyssla med yrkeslärarkompetens (pedagogisk utbildning för yrkeslärare, 60 sp) samt utbildning för avtalspersonal.
- ha grundläggande utbildning för yrträddning (IM 2007)
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för kursen i yrträddning
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

Ansvarsutbildaren för kursen i riskhantering vid framförande av utryckningsfordon - förarkurs skall:

- vara minst 25 år när utbildningen inleds
- ha haft ett körkort av klass C i minst 5 år
- ha tillräcklig körerfarenhet både vad som gäller normal trafik som larmkörning

De sökande skall vid ansökan separat beskriva sin körerfarenhet för normal trafik och larmkörning samt vilken fordonsklass det är frågan om. Räddningsinstitutet utvärderar från fall till fall ifall erfarenheterna räcker och gör det slutliga urvalet utgående från de uppgifter som finns i ansökningarna.

Ansvarsutbildaren för gruppchefskursen skall:

- ha en underbefäls- eller befälsexamen inom räddningsbranschen
- ha minst en 12 månaders erfarenhet att arbeta med arbetsuppgifter som räddningsledare
- ha utfört den pedagogiska utbildningen för ansvarsutbildare (AHOT)
- på godkänt sätt utföra ansvarsutbildarens utbildning för gruppchefskursen
- för att upprätthålla licensen för ansvarsutbildare uppdatera och utveckla sitt kunnande genom att vart tredje år delta i den ämnesspecifika utbildningen samt den pedagogiska kompletteringsutbildningen

5.4.3 Kunskapsmålsättningar

Efter den ämnesspecifika utbildningen skall ansvarsutbildaren kunna:

På kunskapsnivån...

- motivera kursens betydelse i utbildningssystemet för avtalspersonal
- berätta hur kursen skall organiseras
- berätta hur man förverkligar de föreläsningar, övningar, uppgifter, självständiga studier och utvärderingar som hör till kursen
- motivera hur kursdeltagare, utbildare samt utbildningsmaterial väljs till kursen

På färdighetsnivån...

- använda Koulumaali för att förverkliga kursen

- förverkliga övningarna på kursen på så sätt att man uppnår de kunskapsmässiga målsättningarna för kursen (om det ingår övningar i kursen)

På attitydnivån...

- verka exemplariskt i enlighet med räddningsbranschens värderingar
- skapa så bra förhållanden och inlärningsomgivningar som möjligt
- med sin egen verksamhet skapa en så bra samarbetsomgivning som möjligt mellan yrkes- och avtalspersonalen

5.4.4 Innehåll

Innehållet i den ämnesspecifika utbildningen varierar beroende på kurs:

- Räddningsinstitutets utbildningssystem för avtalspersonal och kursens placering i systemet
- kursen läroplan och planen för förvekligandet av kursen
- ansvarsutbildarens uppgifter för att organisera och förverkliga kursen
- kursens utbildningsmaterial i Koulumaali

Dessutom kan det finnas kursspecifika självständiga studier, uppgifter som skall utföras eller funktionella övningar som skall utföras.

5.4.5 Utvärdering av kunnandet

Vid utbildningen av ansvarsutbildare visar man sitt kunnande genom att delta i utbildningen samt genom att utföra de uppgifter och övningar som hör till kursen. Hur man nått kunskapsmålsättningarna utvärderas med hjälp av kunskapsprov.

Bedömningsskalan som används är: Godkänd (G) – Underkänd (IG)

5.5 Anvisningar som hänför sig till utbildningen av ansvarsutbildare

5.5.1 Utförandet

Läroplanen berättar hur studierna skall utföras och preciseras närmare i planen för förvekligandet. Studierna kan innehålla olika arbeten som hänför sig till utbildningen som närstudier, mångformiga studier eller deltagande i studier via nätverket, utförande av olika inlärningsuppgifter, planering av övningar, deltagande i övningar på övningsområdet, redskapsunderhåll eller att förbereda sig för färdighetsprov och tentamina.

Utbildningen för ansvarsutbildare är korta tillfällen, högst några dagar långa, vilket betyder att man inte kan godkänna heldags frånvaro. Korta frånvarande och hur man kompenserar frånvaron skall man komma överens om med utbildningens ansvariga lärare.

Ett underkänt utförande kan förnyas två gånger under studiernas gång. En person som studerar till ansvarsutbildare skall komma överens om detta med utbildningens ansvariga lärare.

Studieprestationen kan underkännas om kursdeltagaren har gjort sig skyldig till fusk under utförandet. En kursdeltagare som inom Räddningsinstitutets krets gjort sig skyldig till fusk kan straffas. I enlighet med lagen om Räddningsinstitutet (607/2006), paragraferna 30 och 31, stadgas om straff och förfarande i disciplinära ärenden. Hur man gör en begäran om omprövning finns det stadgat om i lagen om Räddningsinstitutet, paragraferna 37 och 38.

5.5.2 Rättelseyrkan

Den kursdeltagare som är missnöjd med bedömningen eller beslutet om valideringen av tidigare inhämtad kunskap kan be om en rättelse av den som gjort beslutet inom 14 dagar efter det, att eleven fått resultatet av bedömningen eller valideringen inkluderande motiveringar. Rättelseyrkan bör besvaras inom 14 dagar från det rättelseyrkan anlänt. Vidare kan en elev som är missnöjd med bedömningen eller valideringsbeslutet begära om upprättelse av Räddningsinstitutets upprättelse- och disciplinnämnd inom 14 dagar efter det att han fått information om beslutet (lagen om Räddningsinstitutet § 37 och 38).

6 Källor

Ketola, J., Kokki, E. 2019. Pelastustoimen taskutilasto 2014 – 2018. Pelastusopisto. [Pelastustoimen-taskutilasto-2014-2018-1.pdf](#) (pelastusopisto.fi)

Lag om Räddningsinstitutet, 2006. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2006/20060607>

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. ja Särkkä S. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Opetushallitus. Vammalan kirjapaino.

Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga. 2016. Inrikesministeriet. Helsingfors. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75318>

Ohje pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan – luonnos. Sisäministeriö. 2022.

Räddningslagen 379/2011. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110379>

Statsrådets förordning om räddningsväsendet 407/2011.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110407>

Anvisning för räddningsdykning IM 2007. Inrikesministeriet

<https://fsbr.fi/Site/Data/2998/Files/Anvisning%20foer%20raeddningsdykning%2058-2007.pdf>

Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. 2021. Sisäministeriö.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162953/SM_2021_6.pdf?sequence=4&isAllowed=y (valtioneuvosto.fi)

Sopimuspalokunnat Suomessa. 2018. SSPL.

https://sspl.fi/images/OPASPANKKI/2018/SSPL_KV_su_ru_en_sa_ve_es_sahkoinen_auk.pdf

Social och Hälsovårdsministeriets förordning om prehospitalet akutsjukvård 285/2014.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2017/20170585>

Hälso- och sjukvårdslag 1326/2010. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326>

Arbetarskyddslag 738/2002. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2002/20020738>

BILAGA 1: Anvisning för utvärdering av lämplighetstester

Lämplighetstesterna baserar sig på tester som utförs på räddarkursen. Ett protokoll skall föras över testerna. Den som skall testas informeras om avsikten med testen och vilken uppgift det är fråga om. Utrustningen för den som testas är branddräkt.

Förmåga att fungera i trånga och mörka utrymmen

Uppgift: Ta sig fram genom ett rör med en filtermask som andningsskydd.

1. Den personen som testas klär på sig en filtermask som täcker hela ansiktet (bild 1).
2. Personen som skall testas får under en minut vänja sig att andas genom filtermasken.
3. Personen börjar ta sig fram i röret då den som övervakar testen ger lov till det.
4. Då den person som testas rör sig framåt i röret skall de som utför testet skapa oljud t.ex. genom att knacka på rörets utsida.
5. Om den person som testas klarar av hela banan utan att ta av sig andningsskyddet, utan att bli uppskrämd eller utan att några speciella känslighetstringar syns har testet utförts på ett godkänt sätt.

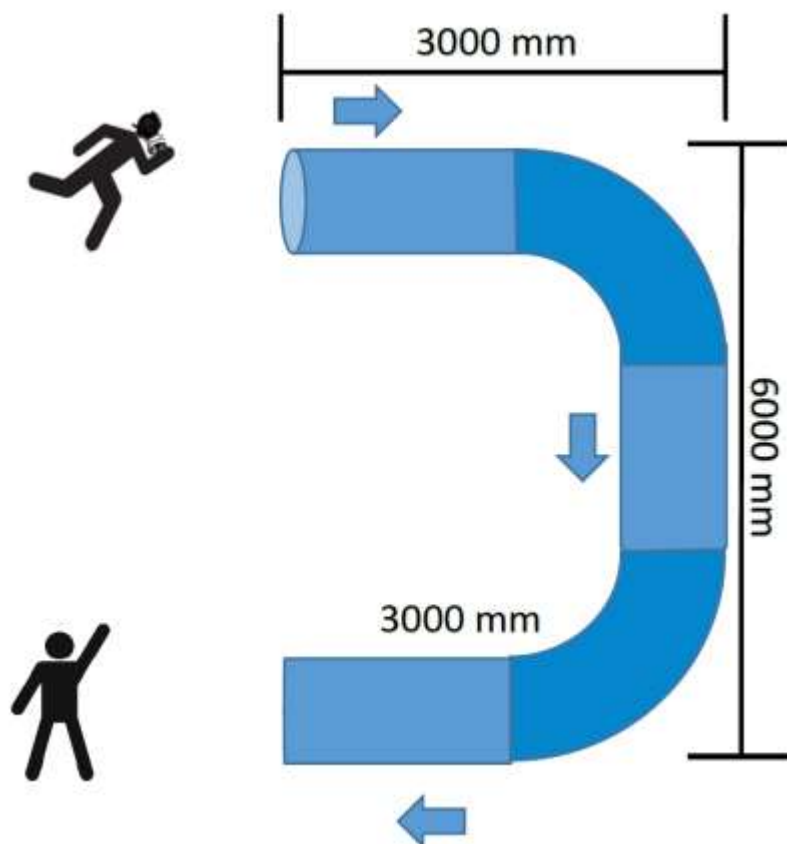

Bild 1. Exempel på andningsskydd dvs. filtermask

Bilder: Pixabay och Nikolai Savolainen

OBS: Ritning är schematisk.

Rörets mått: inre diameter högst 600 mm. De olika rördelarnas längd ca 3 000 – 6 000 mm. Rörets öppningar skall vara försedd med skycken så man kan mörklägga röret.

Förmåga att fungera på ett område med risk för fall.

Uppgift: Klättra upp på en stege till 3 m höjd.

1. Personen som skall testas fäst i fallskyddsutrustning som hindrar att han kan falla från stegen och som stoppar upp fallet på ett säkert sätt om personen skulle falla.
2. Den person som skall testas klättrar upp till ca tre meters höjd på en stege.
3. Uppe på stegen skall den person som testas, på order av övervakaren, lossa ena handen från stegen och samtidigt lätta på ena foten. Efter detta gör övervakaren några frågor för att utvärdera hur personen på stegen behåller sin funktionsförmåga.
4. När personen på stegen får lov av övervakaren klättrar han ner på normalt sätt.
5. På marken ställer övervakaren ännu några frågor till den person som testas om hans känslor gällande höjden och antecknar sina observationer i blanketten.

Stegarna kan vara fasta eller lösa stegar. Om man använder lösa stegar skall en person hela tiden stöda stegen då personen klättrar på stegen eller så skall man se till, att den lösa stegen är fäst på ett annat tillförlitligt sätt.

Allmänt om fobier

Rädsla kan kännas oöverkomlig och begränsa en persons rationella beteende. Rädsla kan hänföra sig till specifika saker eller situationer. I allmänhet är det rädsla för bl.a. höjder, slutna och/eller mörka utrymmen som är de vanligaste.

Varför är en människa rädd?

- Rädslan är en normal reaktion på en hotande situation. Avsikten med detta är att varna människan för fara.
- Om människan t.ex. ser en orm i skogen hör det till, att kroppen skapar en skräckreaktion vid detta tillfälle. Det finns ändå ingen anledning till en längre pågående rädsla för ormar.
- Egentlig fobi är det fråga om då skräckreaktionen "blir på" som en konstant varning. Vid för stor rädsla har människans hjärna på sätt och vis lurats att skapa skräckreaktioner i situationer då det inte är nödvändigt.

Det lönar sig att möta sina rädslor

- En människa som lider av kraftig fobi strävar i allmänhet till att på alla möjliga sätt undvika saker eller situationer som skapar rädsla. I samband med detta förstärks dessa känslor utan att man märker detta.
- Det effektivaste sättet att slippa av med sin fobi är att småningom utsätta sig för orsaken till sin rädsla. Med denna metod kan man få bra resultat även på en kort tid.
- Det kan kännas ångestfyllt att utsätta sig men i små steg och vid behov med professionell hjälp är det helt tryggt sätt.
- Genom att utsätta sig lär man sig så småningom att kontrollera sin rädsla och får förtroende för att man nog klarar av situationen.

- Då man möter den skrämmande situationen tillräcklig många gånger lär sig hjärnan så småningom att situationen inte är farlig. Genom att utsätta sig lär man sig "av" med den överflödiga rädslan.

Rädsla är en normal reaktion på en hotfull situation. Avsikten med rädslan är att varna människan för fara. en människa som lider av kraftig fobi strävar ofta att på alla möjliga sätt undvika saker eller situationer som framkallar rädslan. Som en följd av detta blir oftast rädslan mycket kraftigare utan att man egentligen lägger märke till det.

Källa, på finska: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00394

På svenska hittar man uppgifter om fobi på:

<https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/psykiska-sjukdomar-och-besvar/angest/fobier/>.

Bilaga 2: Anvisning för hälsoundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet

DEL 1: Anvisning för utvärdering av den sökandes lämplighet för grundkursen i räddningsverksamhet

Allmänt

Avsikten med denna anvisning är att förenhetliga hälsogranskningen för avtalspersonal som söker till grundkursen för räddningsverksamhet. Anvisningen är avsedd för läkarna som gör hälsogranskningen, de som söker till kursen, de som anordnar utbildningen och för kursens ansvarsutbildare.

Anvisningen omfattar två delar. Denna första del innehåller allmänt om utbildningen av avtalspersonal, vilka dugligheter som krävs av dem som söker till kursen samt vilka faror och exponeringar som hänför sig till kursen. Avsikten med den första delen är att hjälpa den som söker till kursen och den läkare som utför hälsogranskningen att förstå vad man förutsätter av personen som söker till kursen. Den andra delen (Anvisning för läkargranskning inför grundkursen i räddningsverksamhet) innehåller hälsokrav för grundkursen i räddningsverksamhet, hälsogranskningens innehåll och anvisningar hur man gör upp ett utlåtande.

En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet skall innan man söker till utbildningen genomgå en hälsokontroll där man utvärderar om personen är lämplig för kursen med avseende på hälsotillståndet och funktionsförmågan. En person som söker till kursen skall vara minst 16 år.

Allmänt om utbildningen på grundkursen i räddningsverksamhet

"Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs [utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan](#) för deltagande i räddningsverksamheten" ([Räddningslagen 29.4.2011/379, §57](#)).

Räddningsinstitutet ansvarar för läroplanen, utbildningsmaterial och utbildning av ansvarsutbildare för grundkursen i räddningsverksamhet (tidigare kurs i släckningsarbete). ([Lagen om Räddningsinstitutet 21.7.2006/607 §2](#)).

"Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom." ([Räddningslagen 29.4.2011/379, §56](#)).

Avsikten med grundkursen i räddningsverksamhet är att ge utbildning så personen får förutsättningar förmår delta i räddningsverksamheten efter arbetsgivarens introduktionsutbildning ([Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407, §7](#)).

Den sökande får inte lida av en sådan sjukdom, fel eller skada som sänker den sökandes funktionsförmåga i sådan grad, att den sökande inte klarar av de kunskaper och färdigheter man studerar på kursen och som är behövliga vid grundläggande uppdrag inom räddningsverksamheten ([IM 2006: Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga](#)).

Förutsättningarna för att personen skall klara av att utföra grundkursen i räddningsverksamhet är att personen klarar av att:

- studera på finska eller svenska
- använda digitala hjälpmedel vid studier och kommunikation
- fungera som en medlem i räddningsgruppen; att fungera i grupp kräver social förmåga och samarbetsförmåga
- med händerna utföra tillräckligt finmotoriskt arbete och ha tillräcklig kraft i händerna som krävs t.ex. för att göra knopar och koppla ihop brandslangar
- [klä på sig snabbt](#) och klara av att jobba i en tung skyddsklädsel dvs. branddräkten. Branddräkten består av brandskodon, släckningskläder, brandhjälm, brandhandskar, hjälmhuva samt mellan- och underställ
- i branddräkt gå i terräng och trappor i minst 15 min medan man på ryggen bär ett tryckluftsandningsaggregat och andas via en ansiktsmask som täcker hela ansiktet. Skyddsutrustningens totala vikt är ca 20 kg. (* tilläggsuppgifter längre fram)
- lyfta, flytta, använda och bära olika räddnings-, släcknings-, och röjningsredskap och apparater t.ex. hydraulisk räddningsutrustning, motorsprutor och rökfläktar (apparater som en personhandskas med väger högst 25 kg)
- utföra släckning med strålrör; det trycksatta vattnet i slangarna skapar en kraftig rekylkraft som användaren av strålröret skall kunna bemästra
- ta ner stegarna från brandbilens tak, bära och resa dem tillsammans med sitt arbetspar samt klättra på stegarna

På grundkursen i räddningsverksamhet skyddar man sig mot exponering och faror med personlig skyddsutrustning och rätta arbetsmetoder.

På grundkursen i räddningsverksamhet:

- varierar temperatur- och väderförhållandena vid övningar utomhus; på vintern förorsakar släckningsvattnet halka då det fryser
- släckningsbilens och andra maskiners motorer förorsakar ofta högt buller
- hanterar man rengöringskemikalier i samband med servicearbeten (tvätt av fordon, slangar, redskap, tryckluftsandningsaggregat och släckningskläder)
- hanterar man bränslen för fordon och utrustning i samband med tankning
- hanterar man skumvätska i samband med övningar med skum
- använder man vid behov riktig eld vid de anpassade övningarna

* **Tryckluftsandningsaggregatet** är ett andningsskydd som skyddar användaren mot skadeverkningar av föroreningar i luften (till exempel olika damm, rök, dimmor, gaser eller ångor), syrebrist eller hetta. I tryckluftsandningsaggregatet används trycksatt luft som andnings gas. Inom räddningsverksamheten bär användaren en tryckluftsbhållare på ryggen vid användning av tryckluftsandningsaggregatet som gör det lättare att röra sig än med system med fasta luftslangar. Ett tryckluftsandningsaggregat med säkerhetsstryck doserar ut andningsluften med ett litet övertryck som användaren vid utandning måste övervinna. Utandningsmotståndet får inte vara högre än 10 mbar (EN 136). (TSK 35, 2006/2008, [Guide för rökdykning](#)).

DEL 2: Läkareundersökning inför grundkursen i räddningsverksamhet

Arbetshälsoinstitutet

En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet skall delta i en hälsoundersökning vars avsikt är att försäkras sig om att personen är lämplig för kursen med avseende på sin hälsa och sin funktionsförmåga. Läkaren som utför hälsogranskningen skall helst vara en specialläkare inom arbetshälsovården eller allmän medicin. Läkaren skall ha kännedom om de krav på hälsotillstånd och funktionsförmågan man ställer på den som deltar i kursen samt känna till lämplighetsutvärdering.

Hälsokrav: Kurskraven för grundkursen i räddningsverksamhet förutsätter tillräcklig hälsa och funktionsförmåga vad som kommer till stöd- och rörelseorganen samt andnings- och blodcirkulationsorganen. Vid utvärderandet av personens lämplighet för kursen använder man som utgångspunkt Trafik- och kommunikationsministeriets (Traficom) hälsokrav gällande körkortsklass II (www.traficom.fi). Utgångspunkten är att sjukdomar som är väl omskötta och som inte förorsakar begränsningar i funktionsförmågan och prestationsförmågan inte i allmänhet ställer hinder i vägen för att söka till grundkursen i räddningsverksamhet.

Exempel:

- en person som lider av astma är lämplig för kursen medräknat användning av tryckluftsandningsaggregat (innehåller inte rökdykning) ifall astman inte är allvarlig och dåligt omskött vid tillfället (Käypä hoito).
- diabetes som kräver regelbunden insulinbehandling är nödvändigtvis inte ett hinder för att delta i grundkursen (innehåller inte rökdykning) ifall diabetes är på en god vårdnivå och de hälsokrav gällande diabetes för körkortsklass II uppfylls (www.traficom.fi).

Hälsogranskningens innehåll: En person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet skall ge all den information om sitt hälsotillstånd som är nödvändig åt den läkare som utför hälsogranskningen. Läkargranskningen omfattar som ett minimum ett frågeformulär som utreder hälsotillståndet, en intervju och förutom en allmän klinisk undersökning kontroll av syn, hörsel, vilopuls EKG samt spirometri- och bronkodilationstester. Utvärderingen kan även omfatta andra undersökningar som läkare anser vara nödvändiga för att slå fast hälsotillståndet. För att tillförlitligt kunna utvärdera den sökandes hälsotillstånd skall läkaren som utför hälsoundersökningen ha tillgång till all nödvändig och tillräckligt omfattande information om den sökandes hälsa. På grund av detta ber man av den sökande om samtycke att läkaren kan kontrollera hälsouppgifterna ur Kanta-tjänsten. Samtycket ges på adressen www.omkanta.fi där den sökande fyller i att man ger lov att uppgifterna får kontrolleras.

Hälsogranskningens slutsatser: Utgående från hälsoundersökningen ger läkaren ett utlåtande (T-intyg) om den sökande är lämplig för kursen med avseende på hälsotillståndet (lämplig, icke lämplig). Utlåtande skall innehålla vilken lämplighet det är fråga om (grundkurs i räddningsverksamhet). Ifall man konstaterar att den sökande lider av någon sjukdom (t.ex. astma, diabetes som medicinerar med insulin) som är ett hinder för att i fortsättningen delta i kursen i rökdykning, bör den som ger utlåtandet anteckna att personen inte är lämplig för kursen i rökdykning. Uppgifter om hälsan får inte antecknas i utlåtandet från hälsokontrollen. Utlåtandet lämnas av den sökande själv till den som anordnar kursen.

Räddningsinstitutet har i samarbete med Arbetshälsoinstitutet gjort denna anvisning om läkarundersökning över hälsotillståndet av en person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet.

Referens: Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille. Liikenne- ja viestintävirasto 2021. www.traficom.fi

Vuokko A, Punakallio A, Paajanen S, Lusa S. Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt. Helsinki: Työterveyslaitos 2020. www.julkari.fi/handle/10024/140128

Bilaga 3: Anvisning för hälsoundersökning inför kursen i rökdykning

DEL 1: Anvisning för utvärdering av den sökandes lämplighet för kursen i rökdykning

Allmänt

Avsikten med denna anvisning är att förenhetliga hälsogranskningen för avtalspersonal som söker till kursen i rökdykning. Anvisningen är avsedd för läkarna som gör hälsogranskningen, de som söker till kursen, de som anordnar utbildningen och för kursens ansvarsutbildare.

Anvisningen omfattar två delar. Denna första del innehåller allmänt om utbildningen av avtalspersonal, vilka dugligheter som krävs av dem som söker till kursen samt vilka faror och exponeringar som hänförelser sig till kursen. Avsikten med den första delen är att hjälpa den som söker till kursen och den läkare som utför hälsogranskningen att förstå vad man förutsätter av den som söker till kursen. Den andra delen (Anvisning för läkargranskning inför kursen i rökdykning) innehåller hälsokraven inför kursen i rökdykning, hälsogranskningen innehåll och anvisningar hur man gör upp ett utlåtande.

En person som söker till kursen i rökdykning skall vara minst 18 år och på godkänt sätt utfört grundkursen i räddningsverksamhet. Innan ansökan till utbildningen skall personen

- 1) genomgå en hälsokontroll som säkerställer att personen är lämplig för kursen med avseende på hälsotillståndet och funktionsförmågan; hälsokontrollen skall vara gjord innan testen för funktionsförmågan görs
- 2) utföra en test av den fysiska funktionsförmågan som omfattar ett totalt FireFit index samt ett index för den aerobiska uthålligheten som båda skall vara minst 3,0
- 3) utföra lämplighetstester i enlighet med anvisningarna från den som ordnar utbildningen

Allmänt om utbildningen på kursen i rökdykning

"Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs [utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan](#) för deltagande i räddningsverksamheten" ([Räddningslagen 29.4.2011/379, §57](#)).

Räddningsinstitutet ansvarar för läroplanen, utbildningsmaterial och utbildning av ansvarsutbildare för kursen i rökdykning. ([Lagen om Räddningsinstitutet 21.7.2006/607 §2](#)).

"Räddningsverket ska se till att dess personal i bisyssla och personalen hos en avtalsbrandkår och andra sammanslutningar som ingått avtal har sådan utbildning som avses i 57 § 2 mom." ([Räddningslagen 29.4.2011/379, §56](#)).

Avsikten med kursen i rökdykning är att ge utbildning så personen förmår delta i uppdrag som kräver rökdykningen efter arbetsgivarens introduktionsutbildning ([Statsrådets förordning om räddningsväsendet 5.5.2011/407, §7](#)).

Den sökande får inte lida av en sådan sjukdom, fel eller skada som sänker den sökandes funktionsförmåga i sådan grad, att den sökande inte klarar av de kunskaper och färdigheter man studerar på kursen och som krävs vid krävande räddningsuppdrag ([IM 2006: Anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga](#)).

Förutsättningarna för att personen skall klara av att utföra kursen i rökdykning är att personen klarar av att:

- studera på finska eller svenska
- använda digitala hjälpmedel vid studier och kommunikation
- fungera som en medlem i räddningsgruppen och i nära samarbete med sitt rökdykarpar; detta kräver sociala färdigheter och samarbetsförmåga
- med händerna utföra tillräckligt finmotoriskt arbete och ha tillräcklig kraft i händerna som krävs t.ex. för att göra knopar och koppla ihop brandslangar
- [klä på sig snabbt](#) och klara av att jobba i en tung skyddsklädsel dvs. branddräkten, tryckluftsandningsaggregatet och övrig utrustning för rökdykning
- iklädd rökdykarutrustning gå, krypa och åla i blindo i minst 30 min medan man på ryggen bär ett tryckluftsandningsaggregat och andas via en ansiktsmask som täcker hela ansiktet. Skyddsutrustningens totala vikt är ca 20 kg. (* tilläggsuppgifter längre fram)
- flytta en övningsdocka, som motsvarar en vuxen person, ut ur en normal bostadslägenhet
- lyfta, flytta, använda och bära olika räddnings-, släcknings-, och röjningsredskap och apparater t.ex. hydraulisk räddningsutrustning, motorsprutor och rökfläktar (apparater som en personhandskas med väger högst 25 kg)
- i trappor, förutom skyddsutrustningen, bära släcknings- och räddningsredskap i trappor
- utföra släckning med strålrör; det trycksatta vattnet i slangarna skapar en kraftig rekylkraft som användaren av strålröret skall kunna bemästra
- ta ner stegarna från brandbilens tak, bära och resa dem tillsammans med sitt arbetspar samt klättra på stegarna
- på korrekt sätt fira ned sig från 3 m höjd med nödnedfirningsutrustning och rep

På kursen i räddningsrökdykning skyddar man sig mot exponering och faror med personlig skyddsutrustning och rätta arbetsmetoder.

På kursen i rökdykning:

- varierar temperatur- och väderförhållandena vid övningar utomhus; på vintern förorsakar släckningsvattnet halka då det fryser
- släckningsbilens och andra maskiners motorer förorsakar ofta högt buller
- hanterar man rengöringskemikalier i samband med servicearbeten (tvätt av fordon, slangar, redskap, tryckluftsandningsaggregat och släckningskläder)
- hanterar man bränslen för fordon och utrustning i samband med tankning
- övar man i artificiell rök
- övar man genom att simulera riktig brand; en normal simulator är en inomhusbrandsimulator där man bränner trämaterial och- skivor. Förhållandena i simulatorn motsvarar rätt långt förhållandena vid en riktig lägenhetsbrand. Röken skymmer sikten nästans totalt och röken innehåller skadliga, giftiga och cancerframkallande ämnen. Temperaturen stiger vid takhöjd till ca. 800°C. ([Guide för rökdykning 2021](#), [Vähentäkö Skellefteå malli palomiesten altistumista operatiivisessa työssä? 2016](#)).

* **Tryckluftsandningsaggregatet** är ett andningsskydd som skyddar användaren mot skadeverkningar av föroreningar i luften (till exempel olika damm, rök, dimmor, gaser eller ångor), syrebrist eller hetta.

I tryckluftsandningsaggregatet används trycksatt luft som andnings gas. Inom räddningsverksamheten bär användaren en tryckluftsbehållare på ryggen vid användning av tryckluftsandningsaggregatet som gör det lättare att röra sig än med system med fasta luftslingor. Ett tryckluftsandningsaggregat med säkerhetsstryck doserar ut andningsluften med ett litet övertryck som användaren vid utandning måste övervinna. Utandningsmotståndet får inte vara högre än 10 mbar (EN 136). (TSK 35, 2006/2008, [Guide för rökdykning](#)).

DEL 2: Läkareundersökning inför kursen i rökdykning

Arbetshälsoinstitutet

En ny läkarundersökning inför kursen i rökdykning krävs om den läkarundersökning som gjorts för grundkursen i räddningsverksamhet om i) inte varit så omfattande som kursen i rökdykning kräver, ii) inte innehåller en anteckning om lämplighet för kurs i rökdykning, iii) är äldre än 8 månader eller iv) man misstänker att förändringar i hälsotillståndet har skett efter hälsogranskningen. Avsikten med hälsogranskningen är att försäkra sig om att personen är lämplig för kursen i rökdykning med avseende på hälsotillstånd och funktionsförmåga. Gällande kursen i rökdykning borde hälsogranskningen göras i enlighet med arbetsgivarens direktiv för en initial hälsogranskning utgående från arbetets exponering och hälsokrav. Läkaren skall ha kännedom om de krav på hälsotillstånd och funktionsförmågan man ställer på den som deltar i kursen samt känna till lämplighetsutvärdering.

Hälsokrav: Kurskraven för kursen i rökdykning förutsätter god hälsa och funktionsförmåga vad som kommer till stöd- och rörelseorganen samt andnings- och blodcirkulationsorganen. Vid utvärderandet av personens lämplighet för kursen använder man som utgångspunkt Trafik- och kommunikationsministeriets (Traficom) hälsokrav gällande körkortsklass II (www.traficom.fi) samt hälsokrav som gäller för räddningspersonal som utför räddningsverksamhet. Hälsokraven är de samma som gäller för utvärdering av sökande till räddarutbildningen ([Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt, 2020](#)). T.ex. astma, epilepsi och diabetes som medicineras med insulin eller andra sjukdomar där det finns även en tillfällig risk att man mistar funktionsförmågan kan vara ett hinder för att delta i kursen i rökdykning.

Hälsogranskningens innehåll: En person som söker till kursen i rökdykning skall ge all den information om sitt hälsotillstånd som är nödvändig åt den läkare som utför hälsogranskningen. Läkargranskningen omfattar som ett minimum ett frågeformulär som utreder hälsotillståndet, en intervju och förutom en allmän klinisk undersökning kontroll av syn, hörsel, vilopuls EKG, spirometri- och bronkodilationstester samt blodprov som undersöker fett- och sockerbalans och alkohol användning. Utvärderingen skall omfatta en maximal spiroergometri test (eller ett kliniskt belastningstest). Detta ger en noggrann indikation om andnings- och blodcirkulationsorganens prestationsförmåga ger också mångsidig basinformation om lungornas och hjärtats hälsotillstånd. Utvärderingen kan även omfatta andra undersökningar som läkare anser vara nödvändiga för att slå fast hälsotillståndet. För att tillförlitligt kunna utvärdera den sökandes hälsotillstånd skall läkaren som utför hälsoundersökningen ha tillgång till all nödvändig och tillräckligt omfattande information om den sökandes hälsa. På grund av detta ber man av den sökande om samtycke att läkaren kan kontrollera hälsouppgifterna ur Kanta-tjänsten. Samtycket ges på adressen www.omkanta.fi där den sökande fyller i att man ger lov att uppgifterna får kontrolleras.

Hälsogranskningen slutsatser: Hälsoundersökningen inför kursen i rökdykning och inför rökdykningsuppdrag är till sin natur gallrande (lämplig eller inte lämplig). Utgående från hälsoundersökningen ger läkaren ett utlåtande om den sökande är lämplig för kursen i rökdykning med avseende på hälsotillståndet. Utlåtande skall innehålla vilken lämplighet det är fråga om. Om läkargranskningen är gjord av arbetsplatshälsovården gäller utlåtandet även för rökdykningsuppdrag. Uppgifter om hälsan får inte antecknas i utlåtandet från hälsokontrollen. Utlåtandet lämnas av den sökande själv till den som anordnar kursen.

Räddningsinstitutet har i samarbete med Arbetshälsoinstitutet gjort denna anvisning om läkarundersökning över hälsotillståndet av en person som söker till grundkursen i räddningsverksamhet.

Referens: Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille. Liikenne- ja viestintävirasto 2021. www.traficom.fi

Vuokko A, Punakallio A, Paajanen S, Lusa S. Pelastushenkilöstön työterveysseuranta – yhteistyö ja käytännöt. Helsinki: Työterveyslaitos 2020. www.julkari.fi/handle/10024/140128